

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Προπληρωτέα

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐν Ἑλλάδι. . . . Δρ. 10

Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἐν ἰδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 25.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ἡ ἐθνικὴ τῶν Γάλλων ἐορτὴ.
Ἀνέκδοτος ἔκθεσις τοῦ Γεωργίου Αἰνιᾶνος
περὶ τῶν κατὰ ξηρὰν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.
Ὁ ἀγωνιστὴς τοῦ 1821.
Κριτικά.
Ἐπιστολαί.
Μαρία Κλάρα Δάουες.
Ἀνέκδοτα, Μῦθοι, Παραμύθια, συλλεγέντες ὑπὸ
Φωτίου Χρυσανθοπούλου (Φωτάκου).
Φιλολογικά.
Ἐπιστημονικά.
Βιβλιογραφία.
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις.—Λύσεις
ΕΝ ΕΠΙΦΥΛΛΙΑΙ. Δόξα καὶ Ἔρως Μυθιστόρημα

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ἡ κοινὴ γνώμη. Οἱ μὴ ἀμέσως διαφερόμενοι διὰ τοὺς διορισμοὺς καὶ τὰς παύσεις τῶν κυβερνήσεων, οἱ μὴ λαμβάνοντες ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς θρηνώδεις κραυγὰς τῶν ἀντιπολιτευσέων, οἱ πολῖται δηλ. ἐκεῖνοι, ὧν ἡ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πατρίδος γνώμη ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην *κοινὴν γνώμην*, κατελήφθησαν ἐκ νέου ὑπὸ τῆς ἐνδημικῆς ἀφασίας καὶ ἀμεριμνίας. Ἀφανεῖς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας οἱ ἀγαθοὶ ἄστοι διάγουσιν ἀφρόντιδες καὶ λευχειμονοῦντες ὑπὸ τὰς σκιερὰς στέγας αὐτῶν, ἀναμένοντες τὸ μεσημβρινὸν φαγητὸν καὶ τὸν μετ' αὐτὸ τετράωρον κατὰ μέσον ὅρον ὕπνον καὶ πάλιν τὸ μεταμεσημβρινὸν φαγητὸν καὶ τὴν περὶ λύχων ἀφᾶς ἔξοδον εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰ θέατρα.

Ἡ κοινὴ γνώμη παρ' ἡμῖν δὲν ὁμοιάζει οὔτε πρὸς τὴν κατὰ τὰς ὁμηρικὰς συνειδήσεις, καθ' ἃς ἐβόα μόνον, οὐδὲ πρὸς τὴν κατὰ τὰ ἀρχαῖα δράματα, καθ' ἃ ἐπέδοκίμαζεν ἢ ἀπεδοκίμαζεν ἡ κοινὴ γνώμη παρ' ἡμῖν δὲν εὐρίσκεται ἐν διαρκεῖ ἔργῳ γόρσει καὶ ἐτοιμότητι, ἀλλ' ὁμοιάζει τὴν πολεμικὴν ἡμῶν: ἐπιστρατεύεται ἀλλ' οὐδέποτε ἐκστρατεύει· παρασκευάζεται ὑπὸ τῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων, ἐνθουσιᾷ, κατατάσσεται ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ δεῖνος ἢ τοῦ δεῖνος, συγκινεῖται, ἀγωνιᾷ, ταλαιπωρεῖται καὶ... ἐπανέρχεται ἐπὶ τέλους εἰς τὰς ἐστίας ἀπρακτος καὶ ἀπογοητευμένη.

Ἀλλὰ τί ἀπογοητεύει τοὺς ἀμερολήπτους πολίτας;

Τρία τινὰ κυρίως φρονοῦμεν: Τὸ ἐκ παλαιολητισμοῦ—κρίνειν ἔμφυτος τις ιδιότης τοῦ λατρεῖν τὸ ὑπέροχον ὃν καὶ βδελύττεσθαι τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ—καὶ ἡ ἐλ-
λειψὶς ἐμπιστοσύνης πρὸς πάντας καὶ ἰδίως πρὸς ἑαυτούς.

Ἄνευ παραλληλισμοῦ εἶνε ἀδύνατον

νὰ διεξαγάγῃ τις παρ' ἡμῖν συζήτησιν, ἐξ ἧς νὰ πεισθῇ ἢ νὰ πείσῃ· κατακρίνεις τὸν πρῶτον; σοὺ παρουσιάζουν εὐθύς τὸν δεύτερον—καὶ εὐτυχῶς ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος μόνον δύο—κατακρίνεις τὸν δεύτερον; σοὺ παρουσιάζουν τὸν πρῶτον, τρέπεται ἐξ ἀηδίας εἰς φυγὴν καὶ κερδίζει ὁ ἀντίπαλός σου, ἀλλ' ἀπογοητεύεσθε καὶ οἱ δύο. Ἀπόλυτοι σκέψεις δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν, τὰ πάντα σχετικὰ καὶ σχετιζόμενα. Λέγεται ὅτι τὸ βλέπειν δύο ἀντικείμενα ἀνθ' ἑνός, εἶναι κακὸν σημεῖον ὑπὸ ἱατρικὴν ἔποψιν, ἀρὰ γε τὸ συζητεῖν περὶ δύο ἀντὶ περὶ ἑνός ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν εἶνε σημεῖον καλόν;

Ἱστορικός τις νεώτερος παρετήρησεν, ὅτι ὅσο ὁ Ἕλλην εἶνε φανατικώτατος εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὑπερᾶντος ὄντος, τόσῳ βδελύσσεται τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ· διό, ἐνῶ εἶνε τύπος θεοφοβούμενου, ὅταν ἴδῃ παπᾶν—τὴν πρῶτὴν μάλιστα—τρέπεται εἰς φυγὴν. Τοιοῦτόν τι συμβαίνει καὶ διὰ τοὺς αὐλικούς καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῶν κομμάτων ὅσον καὶ ἀνέκτιμζ ὁ λαὸς πολιτευτὴν τινα, ἀδύνατον εἶνε νὰ ὑποφέρῃ τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτόν· διὰ τοῦτο ἴσως καὶ ὁ Θεὸς μᾶς ἐγκατέλιπε καὶ ἡ βασιλεία δὲν μᾶς εἰννεῖ καὶ ὁ πολιτευτὴς οὔτε γνωρίζει, οὔτε ἐκτιμᾷ τὸν ἀληθῆ λαόν, ὅστις ἐξ ἀηδίας πρὸς τὸ περιβάλλον εἰς οὐδεμίαν ἔρχεται πρὸς αὐτόν συναφείαν.

Εἰς οὐδένα ὁ λαὸς ἔχει πλέον ἐμπιστοσύνην. Ἐδοκίμασεν ἄλλοτε τοὺς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης Δυναμῆως κλίνοντας, ἐδοκίμασε τοὺς ἐπαναστατήσαντας κατὰ τῆς πρώτης δυναστείας, τοὺς ἀπολυτόφρονας, τοὺς μεγαλοῖδεστας, τοὺς σπατάλους καὶ μεγαλοπράγμονας, τοὺς οἰκονομολόγους καὶ ἐπανορθωτικούς, καὶ ἤδη δοκιμᾷ τοὺς ἀναμορφωτάς· καὶ τί ἀπεκομίσατο ἐκ τῶν δοκιμασιῶν τούτων ὁ λαός; τὴν ιδέαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει ἄνδρας, καὶ τὸ ἐτι ἀπαισιώτερον, τὴν περὶ ἑαυτοῦ ιδέαν ὅτι εἰναι ἀνάξιος δικαιωμάτων· τὴν ιδέαν δηλ. ἥτις ὀλίγον διαφέρει τῆς ὀδηγούσης τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐτοκτονίαν...

Καὶ νὰ μὴ εὐρίσκεται εἰς, νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι μόνον ὅταν ἀναλάβῃ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας θὰ γνωρίσῃ πόσον εἶναι αὐτῶν ἄξιος, μόνον ὅταν ἀναλάβῃ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρας, καὶ θὰ ἀναλάβῃσιν ὁ λόγος καὶ ἡ εὐθύνη, θὰ ἴδῃ ἐκ τῶν τάξεων αὐτοῦ ἀναφαινομένους

ἄνδρας κατανοοῦντες τίνες εἰσὶν καὶ τίνες ἐκπροσωποῦσιν!

Ἦπὲρ πατρίδος. Ὡς ἀξιωμαρχοῦμεν γεροντὸς τῆς ἐβδομάδος ταύτης, δύνανται νὰ θεωρηθῇ ἡ, κατὰ τὴν ἀπότινος εἰσαχθεῖσαν διασκεδαστικὴν μέθοδον, συνάθροισις ἱκανοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, Ἦπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀποθανόντων καὶ Ἦπὲρ τῶν πληγωθέντων ἐν τοῖς συνόροις.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ θεάσθῃ καὶ φυλαχθῶντι, φέρον διατριβὰς πολλῶν λογίων νέων καὶ γερόντων, μετὰ πανομοιότυπων τῶν ὑπογραφῶν, καὶ τοῦτο ἰδίως, ὅπως μὴ ἐνοχλῶνται οἱ λόγοι ὑπὸ τῶν ὀχληρῶν συλλογέων αὐτογράφων, οἵτινες διὰ τῆς μεθόδου τῆς ὕψους τῶν παραθύρων, δύνανται ἤδη νὰ πλουτίσωσι τὰς συλλογὰς αὐτῶν!.. Ἐν γένει οἱ γραφάντες δύνανται νὰ διακριθῶσιν: εἰς ὑπογράφοντας διότι ἔγραψαν, καὶ εἰς γραφάντας διὰ νὰ ὑπογράψωσιν... ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ τινες μόνον ὑπογράφαντες, ἀλλ' αὐτῶν αἱ ιδέαι εἶνε γνωσταὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ φυλλαδίου ὑπάρχει σύνθεσις ἀπεικονίζουσα πληγωμένους τινὰς, ἂν δὲν ὑπῆρχε δὲ ἄνωθεν αὐτῶν τὸ «pro patria» θὰ ἐξελαμβανέν τις αὐτοὺς πληγωθέντας ἐν σιδηροδρομικῇ συγκρούσει ἢ πυρκαϊᾷ· πάντες κινεῖσιν τὸν οἶκτον καὶ οὐδεὶς τὸν ἐνθουσιασμόν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀξιολύπητος πάντων εἶνε βεβαίως ὁ ἔχων δεδεμένην καὶ πληγωμένην τὴν δεξιὰν χεῖρα... ὁ δυστυχής...! δὲν θὰ δύναται οὔτε νὰ ῥαπίσῃ κἂν τὸν δίδοντα αὐτῷ ἐλεημοσύνην, τὴν ὁποίαν δὲν ἐζήτησεν!

Ὅπως δὲ ποτε ἀξίεπαινος εἶνε ἡ δραστηριότης τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἡ προθυμία μετ' ἧς δόκιμοί τινες λογογράφοι, εἰς τὸν σκοπὸν μόνον ἀποβλέποντες, προσήνεγκον τὰ προϊόντα τῆς γραφίδος τῶν.

Ἀπ' ὅλα. Πολλὰ ἠδύναντο νὰ γραφῶσιν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς εβδομάδος ταύτης, ὧν σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἀκόλουθα.—Ἡ Κωπαῖς ἐκηρύχθη ἀνθῶρα (αὐτὰ συμβαίνουσι καὶ εἰς τοὺς Παρισίους).—Ὁ κ. Πύργας ἀνεκοίνωσε τὰς νόσους ὑφ' ὧν προσβάλλονται οἱ βουλευταὶ καὶ αἵτινες βεβαίως δὲν ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς αὐξομειώσεως τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν· αἱ βουλευτικαὶ νόσοι, κατ' αὐτόν, προσβάλλουσι τοὺς πόδας (διαβήτην) τὴν καρδίαν καὶ τὸν ἐγκέφαλον.—Ὁ κ. Οἰκονόμος ἔλαβεν ἐκ Πατρῶν τὸ μικρὸν μῆνυμα, ὡς προάγγελον τῆς προσεχοῦς πρωθυπουργικῆς χειροτονίας του.—Κατηγγέλθη δημοσίᾳ ὁ πολὺς Στῆλμαν ὡς προδόσας μπεήδες τινὰς Ἀλβανούς ἐτοίμους εἰς σύγ-

χρονον ἀποστασίαν μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ κινήματος. — Ὁ αὐτὸς Σπῆλμαν διεξάγει ἡδὴ ἀγῶνα ἀρχαιολογικὸν πρὸς τὸν κ. Σλήμαν ἐπιδιώκων καὶ Φαλμεράιερ δάφνας. — Ἕλλην τις κατέθηκεν εἰς τὸ κεντρικόν ταμεῖον 35 τουρκικὰς λίρας ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐν τοῖς συνόροις φονευθέντων καὶ πληγωθέντων, χωρὶς νὰ καταστήσῃ, ὁ ἄριστος καὶ ἀξιοπρεπὴς ἀνὴρ, γνωστὸν τὸ ὄνομα του. — Ἐνθ' ἐν Ἀθήναις διεξήγετο συζήτησις περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Καλυμμαυρίου, ἐν Κύπρῳ, βεβαίως δι' ἀρχαιολογικὰς παρατηρήσεις, Ἄγγλος ἀξιωματικὸς δι' ἐνὸς ραπίσματος ἐκύλησεν εἰς τὸν βόρβορον τὸ καλυμμαύχιον Ἕλληνας ἱερέως. — Ἐγένετο ἡ παρατήρησις ὅτι ὁ Μέγας ἱεράρχης Ἰωακείμ ὁ Γ', ὅστις τοσοῦτον ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ κ. Τρικούπη κατεδιώχθη, ἐκ συμπτώσεως ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ αὐτοῦ ἀπώλεσε τὴν καλλιτέκνον αὐτοῦ μητέρα. — Οἱ ἐξωσθέντες τῆς Βουλῆς Κρήτες τῶν Ἀδαμῶν ἐδωρήσαντο τὰς εἰς τὸ πατριωτικὸν δάνειον μετοχὰς αὐτῶν εἰς τὸν ἐθνικὸν στόλον. — Ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἀπεφασίσθη ὅπως ἰδρυθῇ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μὲν ἀνθρωπολογικὸν ἐργαστήριον, ἰσως ἕνεκα τῆς παρατηρουμένης λειψανδρίας, ἀποσταλῇ δὲ ἐπιστήμων τις πρὸς ἀνακάλυψιν κυρτογραμμάτων, ἰσως ἕνεκα τῆς παρατηρουμένης ἐκλύσεως τῶν ἡθῶν. — Μετὰ χαρὰς ἠκούσθη, ἰδίως ἐν Σκιάθῳ, ἡ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡμῶν ἐπανάληψις τῶν μετὰ τῆς Αὐστρίας ἐμπορικῶν διαπραγματεύσεων. — Τὸ τορπιλοδόλλον *Υαργά* ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον μετωνομάσθη *Κιρκητὴ ἄμυνα* κατὰ τὸ *Ἐθνικὴ ἄμυνα*. — Ἐν τῇ «Ἀκροπόλει» κατεχωρίσθη καυτηριαστικὸν ἄθρονον περὶ τῆς διπλωματίας ἡμῶν, μετὰ θάρρους γεγραμμένον καὶ πολλὰς πικρὰς ἀληθείας περιέχον. — Ἐξωθεν τῆς Βουλῆς ἀνεκαλύφθη μέρος τῶν ἐξω τοῦ ἀρχαίου Ἀστεως τειχῶν. — Ἀλλαι ἀρχαιολογικαὶ ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐν Πειραιεῖ. — Ἀνεκαλύφθη ἐν ταῖς ἐπὶ τοῦ Πτόφου τῆς Βοιωτίας ἀνασκαφαῖς καλλίστη κεφαλὴ ὁμοία ταῖς ἐν τῇ Ἀκροπόλει εὑρεθεῖσιν. — Ἐσημειώθη εἰς τὰ δικαστικὰ χρονικά ἡ πρώτη καταδίκη εἰς διετὴ φυλάκισιν ἀνθρώπου παραβλάψαντος ἀρχαιοφάνειας. — Πρὸς τὸν δήμαρχον τῶν Ἐπιδαυρίων ἐγένετο πρότασις, τῆς διὰ Πανελληνίου εἰσφορᾶς ἀνεγέρσεως στήλης ἀναθηματικῆς εἰς τὴν Α' ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. «Ἡ Συνέλευσις ἐκείνη ἀποτελεῖ γεγονός ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ ἀπέδειξε διὰ τε τῆς συγκροτήσεως καὶ τῶν πράξεων αὐτῆς ἐπιτελεσθεισῶν ἐν μέσῳ ἐξολοθρευτικῆς πάλης, τοῦ χάους καὶ τῆς περὶ τὸν αὐτόνομον βίον ἀπειρίας τῶν πολιτῶν, κατὰ πόσον οἱ τότε Ἕλληνες κατεῖχον οὐ μόνον τὴν ἐν πολέμῳ μεγαλουργίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρετὰς λαοῦ δυναμένου νὰ συνταχθῇ εἰς εὐνομούμενον Κράτος». — Ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἀπεφάσισεν, ἵνα τὸ Πανεπιστήμιον ἀντιπροσωπευθῇ κατὰ τὴν πεντακοσιετηρίδα τῆς ἰδρύσεως τοῦ

Πανεπιστημίου Ἀιδελέεργης ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Μ. Βενιζέλου καὶ Κ. Ν. Κωστή καὶ ὑπὸ τοῦ γραμματέως κ. Νικ. Γουναράκη. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἐλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀναχωροῦσιν ἐντεῦθεν τὴν προσεχῇ ἐβδομάδα τῆς ἐορτῆς τελουμένης τὴν 2 Αὐγούστου. — Καὶ τέλος, ἀπεφασίσθη ἡ ἐν Ἀθήναις ἰδρυσις Σχολῆς σκοποβολῆς, χάριν πάντων τῶν Στρατιωτικῶν σωμάτων. Κατὰ πόσον ἡ σκοποβολὴ αὕτη εἶνε ἀναγκαία δεικνύει τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον.

Ἐπὶ τοῦ ἐκ Χαλκίδος καταπλεύσαντος κατ' αὐτὰς ἀτμοπλοίου ὑπῆρχε καὶ τις Εὐζωνος. Τινὲς τὸν ἐπλησίασαν καὶ τὸν ἠρώτων, ἐνθ' ὅτ' ἀτμόπλοιον εὗρίσκετο ἔξωθεν τοῦ Μαρθῶνος, πῶς συνέβη καὶ ἐσκοτώθησαν τόσοι πολλοὶ Τούρκοι. Ὁ Εὐζωνος ἀπήντησεν: «Ἐμεῖς στεκώμασταν στὴ θέσι μας, ἐκεῖνοι ῥίχνωντούσαν ἀπάνω μας· ἔμεῖς ἤμασταν ἕνας ἕνας, ἐκεῖνοι πεντακόσοι πεντακόσοι, ἐκεῖνοι ῥίχναν με κλειστὰ μάτια στὸν ἀέρα καὶ ἔμεῖς ῥίχναμαν στὸ κρέας», καὶ ἐπειδὴ ἡ εὐγλωττία του δὲν εἶχε πείσῃ τοὺς πάντας, «Νὰ ὁρᾷ, λέγει, βλέπετε ἐκεῖνα γιὰ καὶ κάτω στὴ θάλασσα τὰ τρία παπάκια ποὺ λούζονται; ποῖο θέλεις νᾶναι Τούρκος;» «τὸ δεξιὸν» τοῦ ἀπήντησέ τις. «Λοιπὸν συχώρατο» σκοπεύσας δὲ καὶ πυροβολήσας αὐτοστιγμὴ διὰ τοῦ Γκρᾶ τὸ διεπέρασε διὰ τῆς σφαίρας.

Τὸ γεγονός τοῦτο διηγοῦνται πάντες οἱ ἐλθόντες διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΓΑΛΛΩΝ ΕΟΡΤΗ

«... Ὑπῆρχεν ἐν Παρισίοις ἰδρυμὰ τι, ὅπερ πρὸ πέντε αἰώνων ἐπέεζε τὸ στήθος τῆς Γαλλίας ὡς ὁ ἐν τῷ Ἀδῇ βράχος τοὺς ὄμους τοῦ Σισύφου!.

Ἀλλ' ἡ Γαλλία, ἔχουσα ὀλιγωτέρην ἢ ὁ Τίταν πεποιθήσιν εἰς τὰς δυνάμεις τῆς οὐδέποτε προσεπάθησε νὰ τὸ διασειρή.

Τὸ κτίριον ἐκεῖνο, σφραγὶς τοῦ τιμαριωτισμοῦ τετυπωμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν Παρισίων ἦτο ἡ Βαστίλλη· ὁ βασιλεὺς ἦτο πολὺ καλὸς καὶ δὲν ἔκοπτε κεφαλὰς. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἔρριπτε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν Βαστίλλη.

Ἀμα τις ἐρρίπτετο ἐκεῖ ἐλθμονεῖτο, ἐδημεύετο, ἐθάπτετο, ἐμνηνεύετο.

Ἐμενεν ἐκεῖ μέχρις οὗ ὁ βασιλεὺς τὸν ἐνθυμηθῇ, καὶ οἱ βασιλεῖς τόσα ἄλλα νέα πράγματα πρέπει νὰ συλλογίζωνται, ὥστε λησμονοῦσι συχνάκις τὰ παλαιά.

Ἀλλως, δὲν ἦτο μόνον μία Βαστίλλη εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὑπῆρχον εἴκοσι...

Μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸ φρούριον τοῦ προαστείου τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ ἐκαλεῖτο *Βαστίλλη*, καθὼς ἡ Ρώμη ἐκαλεῖτο *πόλις*.

Μόνη αὕτη ἤξιζεν ὅσον ὅλαι ὁμοῦ.

Ἐἰς τὴν μυθολογίαν ἦτο ὀλίγον ἀδύνατος ὁ μακαρίτης Δουμᾶς.

Ἐκατοντακισχίλιοι ἄνθρωποι περιέκλουν τὴν Βαστίλλη. Δὲν ἦσαν μόνον ἐργάται, ἀλλὰ καὶ πολῖται ὄλων τῶν τάξεων. Δὲν ἦσαν μόνον ἄνδρες ἀλλὰ καὶ παῖδια καὶ γέροντες.

Καὶ ὅλοι εἶχοι ἐν ὄπλῳ, ὅλοι ἐξέβαλλον μίαν κραυγὴν.

Ἀπὸ τόπον εἰς τόπον ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους, ἐβλεπέ τις γυναῖκα θρηνησοῦσαν, λυσίκομον, συστρέφουσαν τοὺς βραχίονας, καταρωμένην τὸν λίθινον γίγαντα μὲ κίνημα ἀπηλπισμένον.

Ἦτο μήτηρ, τῆς ὁποίας τὸν υἱὸν ἐκεραυνοβόλησεν ἡ Βαστίλλη, γυνὴ τῆς ὁποίας τὸν σύζυγον ἐκεραυνοβόλησεν ἡ Βαστίλλη!

Ὅταν ἐφάνησαν εἰς τὰς ἐπάλξεις οἱ πρῶτοι νικηταί, ὅλοι ὅσοι ἦσαν ἐξω, δηλαδὴ ἑκατοντακισχίλιοι ἄνθρωποι, ἐξέφερον φωνὴν μεγάλην. Ἡ φωνὴ ἐκείνη ὑψώθη ἄνωθεν τῶν Παρισίων καὶ διεσπάθη ἐπὶ τῆς Γαλλίας...

Ἡ Βαστίλλη ἐκυριεύθη!

Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην αἱ καρδίαι ἀνελύθησαν, οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγράνθησαν, οἱ βραχίονες ἠνείχθησαν, δὲν ὑπῆρχον πλέον κόμματα δὲν ὑπῆρχον πλέον πατρίαι ἐχθρικά, ὅλοι οἱ Παριεῖς ἡσθάνθησαν ὅτι ἦσαν ἀδελφοί, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐνόησαν ὅτι ἦσαν ἐλεύθεροι.

Ἐκατομμύριον ἀνθρώπων ἡσπάσθησαν ἀλλήλους ἀδελφικῶς.

Τὴν 97 ἐπέτειον τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας, ἦν μετὰ τόσης δυνάμεως καὶ χάριτος περιέγραψεν ὁ Δουμᾶς, ἐώρταζον προχθὲς οἱ Γάλλοι. Ἐκατομμύρια λαοῦ ἐνθουσιῶδους ἐπανηγύρισαν πάλιν τὴν ἐνδοξὸν ἀμφιετηρίδα, ἡμεῖς δὲ τέκνα ἐλεύθερα, ἄλλης ἐπαναστάσεως, ἀδελφῆς νεωτέρας τῆς Γαλλικῆς τοῦ 1789, συνεωρτάσαμεν ἐπίσης μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς Γαλλίας, ἐνοῦντες τὰς εὐχὰς ἡμῶν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς εὐγενοῦς πατρίδος τῶν νέων ἰδεῶν.

Τιμὴ καὶ δόξα εἰς τὴν σημαίαν τῆς Γαλλίας, εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν λαόν της. Χθὲς ἔτι δεινοπαθοῦντας ἐπαρηγόρησεν ἡμᾶς. Καταδιωκομένους μᾶς ὑπεστήριξεν. Ἐν τῇ φυλακῇ ὄντας ἦλθε καὶ μᾶς ἐπεσκέφθη καὶ ἔθλιψε συμπαθῶς τὴν ἀλυσίδειον χεῖρά μας.

Μὲ τὴν χεῖρα ταύτην δρέπομεν ὀλίγας δάφνας τοῦ Μαρτίου μας καὶ διὰ τούτων στέφομεν τὰς κεφαλὰς τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες χαράσσοντες διὰ τοῦ αἵματός των ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς 14 Ἰουλίου, ἐγένοντο οἱ πρόδρομοι τῆς χειραφετήσεως τῶν λαῶν καὶ ἐδίδαξαν εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ὅτι ἡγίκεν ἡ ὥρα.

Ἡ 25 Μαρτίου καὶ ἡ 14 Ἰουλίου εἶνε ἀδελφαί· τιμῶντες τὴν μνήμην τῆς μᾶς εὐλογώσωμεν τὸ ἔργον τῆς ἐτέρας. Εἴθε δὲ ἡ τρίχρους καὶ ἡ κυανόλευκος ἀρρήκτως συνδεόμεναι νὰ κυματίσωσι μίαν ἡμέραν ἐπὶ τοῦ ἰδρύματος τῆς ἐλευθερίας, οὗτινος πρῶτοι οἰκοδόμοι ὑπῆρξαν αἱ δύο αὗται ἀδελφαί.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΙΝΙΑΝΟΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 304)

Γεωργία καὶ κτηνοτροφία ἦσαν τὰ ἐπαγγέλματα, εἰς τὰ ὅποια ἀνέκαθεν ἡσχολοῦντο οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀμφοτέρω μᾶλλον πάντων τῶν ἄλλων ἐκτεθειμένα εἰς μεγάλας ζημίας ἐν καιρῷ πολέμου, πολλάκις καὶ εἰς ὀλοτελῇ ἀπώλειαν. Διὰ τοῦτο ἐν ᾧ ὁ γεωργὸς ἐσπείρει καὶ ἐβλεπε κάθε θέρος καιομένους ἢ ἀρπαζομένους τοὺς καρπούς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἤλπιζε νὰ θρέψῃ τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκά του, ὁ κτηνοτρόφος ἐθεώρει μὲ θλίψιν τῆς ψυχῆς του ἀρπαζόμενον τὸ ποίμνιόν του ἐξ ὀλοκλήρου καὶ τὸν ἐαυτὸν του καταντώντα εἰς ἐσχάτην ἀξιοδάκρυτον ἔνδειαν· καὶ τοῦτο ὅχι ἁπλῶς καὶ δις, ἀλλ' ὅσκις ἐγίνετο κίνημα ἐχθρικόν, εἴτε εὐτυχὲς εἴτε δυστυχὲς συνέπιπτε νὰ γένῃ, ἢ φθορὰ ἦτον ἐπόμενον ἀναμφίβολον· ἐκτὸς τούτου μεμακρυσμένοι ἀπὸ τὰ παράγια οἱ περισσότεροι ἠναγκάζοντο νὰ ἀποταμιεύουν τὴν κινήτην περιουσίαν των εἰς οἰσμάς ὁρέων καὶ ἀπόκρυφα σπήλαια, ἢ ἐσκαπτον λάκκους καὶ τὰ παράκωναν· ἀλλ' οἱ Ἀλβανοί, ἐμπειρότατοι εἰς τὸ ἱγνηλατεῖν τοιούτου εἶδους θηράματα, δὲν ἄφηναν σχεδὸν καμμίαν ἀπὸ τὰς τοιαύτας παρακαταθήκας ἀνεξερεύνητον, δευτέρα αἰτία πτωχείας διὰ τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ τρίτη εἶναι οὐσιωδესτέρα ἢ μᾶλλον προκαταρκτική. Τριάντα πέντε ἐτῶν συνεχῆς τυραννίᾳ τοῦ ἀπληστοτάτου Ἀλῆ πασᾶ καὶ τῆς οἰκογενείας του μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς γῆς, μετὰ τὰς ἐτησίως πληρωνομένας χρηματικὰς ὑπερὸγκους τακτικὰς ἀπαιτήσεις καὶ ζημίας, ἐπόμενον ἦτον νὰ μὴ ἀφήσῃ τίποτε εἰς τὸν δυστυχῆ λαὸν

τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο ἂν οὐ ἐξεκονώθη ὅλη ἡ κατάστασις τῶν Στερεοελλαδιτῶν, ἐσθύθησαν ὅλαι αἱ πλούσιαι οἰκογένειαι καὶ ἔμειναν ἐπιφορτισμέναι χρεὴ ὑπέρρογκα. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἦτον εἰς τοιαύτην ἔνδειαν προηγουμένως, ἐπίσυνέβη ἡ ἐπανάστασις καὶ ἀφηρησθῆσαν εἰς τόσων ἐτῶν ἐπιδρομὰς ὡς καὶ τὰ ἐσχάτα λείψανα τῆς περιουσίας των. Ἐκ τούτων οἱ κάτοικοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐφθασαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀκρότητα τῶν δυστυχῶν, ἐδοκίμασαν ὅλα τὰ εἶδη τῶν ῥιζῶν ἀπὸ τὴν πείναν, καὶ αἱ δοκιμαὶ πολλάκις τοὺς ἐγιναν θανάσιμοι· πολλοὶ ἐζῆσαν ἐξαμηνίαν ὀλόκληρον μὲ μόνον χόρτα χωρὶς νὰ δοκιμάσωσι ψωμίου ποιότητα, ὥστε εἶδα πολλάκις ἀνθρώπους μὲ κίτρινα ὄμματα, πράσινον χροῶμα προσώπου καὶ κατεσκληρὸς πρόσωπον ἀρχόμενον νὰ βλαστάνῃ τρίχας ὡς τῶν ἀλόγων ζώων· πληθεὺς ἀπέθανον ἀπὸ τὴν ὀλοτελῇ γύμνωσιν καὶ τὴν ὑγρασίαν τῶν σπηλαίων, ὅπου ἐκρύπτοντο, ἀποφεύγοντες τὴν θέαν τῶν ἀνθρώπων διὰ σεμνότητά. Ἀγκαλὰ εἶναι περιττὸν νὰ μιρολογῶ περὶ αὐτοῦ, ἐξοχώτατοι Κύριοι· εἰσθε ἐντὺς τῆς Ἑλλάδος, κατ' εὐτυχίαν τῶν Στερεοελλαδιτῶν· εὐκόλῃ ἡμπορεῖτε νὰ τὸ παρατηρήσετε. Στρέψατε τοὺς ὀφθαλμούς σας εἰς Αἰγίνα καὶ ἐξετάσατε τίνος τόπου κάτοικοι εἶναι ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸν φλογερῶτατον καύσωνα τῆς ἡμέρας κοβάζουσι πέτρας εἰς κατασκευὴν τοῦ ὀρφανοτροφείου, τρώγουσαι ἄρτον ὀδύνης καὶ κινῶσαι τὸ πόμα μετὰ κλαυθμοῦ; εἶναι χῆρι τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων εἰς τὰς μάχας τῆς Γραβιᾶς, τῶν Βασιλικῶν, τῶν Θερμοπυλῶν, τοῦ Μαραθῶνος καὶ τόσων ἄλλων μερῶν τῆς Ἀν. Ἑλλάδος! θεωρήσατε ἐκεῖνας τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι καθήμεναι εἰς τοὺς ἀποτόμους βράχους τοῦ Καλάμου, κατεσκληρυαὶ περικυκλωμέναι ἀπὸ νεαρὰ παιδιά κλαίοντα ἀπὸ τὴν πείναν, καὶ κατὰ μαυρὰ ἀπὸ τὴν γύμνωσιν, περιμένουσι

νὰ δώσῃ τέλος τῶν θλίψεων τοὺς ὁ θάνατος· ἐρωτήσατε, ποῖα εἶναι ἡ πατρίς των; θέλετε μάθῃ ὅτι εἶναι μητέρες καὶ ἀδελφαὶ καὶ σύζυγοι τῶν νικητῶν τοῦ Σουλίου, τοῦ Μακρονόρου, τῆς Πλάκας, τῶν ἀπαντησάντων τὴν τρομερὰν ἐφοδὸν τοῦ Σκόνδρα, καὶ τέλος τῶν ὑπερασπισθέντων γενναίως τὸ πολυπαθὲς Μεσολόγιον. Ἀνοίξατε τοὺς καταλόγους τῶν φιλελλήνων καὶ ἀναγνώσατε τὰ ὀνόματα τῶν ἐλευσμένων, καὶ θέλετε ἰδῇ, ὅτι μόνον οἱ δυστυχεῖς Στερεοελλαδίται βιάζόμενοι ἀπὸ τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν κατανατῶσιν ἕως εἰς τὸ νὰ ἀπλώσωσι χεῖρα εἰς ἔλεον. Ἄς περιέλθῃ τις ὅλα τὰ σπήλαια τῆς Αἰγίνης καὶ Σαλαμίνος, ὅλας τὰς ἀχυροσκεπεῖς καλύβας τοῦ Πόρου, τῆς Ἐπιδαύρου, τῆς Κορίνθου, καὶ ὅλων τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου μέχρι Πατρῶν, καὶ θέλει ἰδῇ ἐκεῖ ὅλον κατόικους τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος δοκιμάζοντας πολυώδυνον βίον ἀπὸ πείναν καὶ γύμνωσιν.

Ἴδου εἰς ποῖας φρικτὰς δυστυχίας ὑπέπεσαν οἱ κάτοικοι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος διὰ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος των· καὶ ἐν ᾧ σήμερον χαίρει ὅλη ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ εὐνομίας, καὶ διάγουσι ἄλυσον καὶ ἄπονον βίον οἱ κάτοικοι τῶν ἄλλων μερῶν ὑπὸ τὴν ἐμφρονεστάτην διοίκησιν τοῦ ἡδὴ πατρικῶς διευθύνοντος τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, οἱ Στερεοελλαδίται ὑποφέρουσιν ἀκόμη καὶ ἕως τῶρα τὰ ἐκ τοῦ πολέμου δεινὰ· φονεύονται, αἰχμαλωτίζονται, λαφυραγωγοῦνται, καὶ τὸ χειρότερον δὲν βλέπουσιν ἀκόμη οὐδὲ τὴν λύσιν τῶν κακῶν προσεγγίζουσιν, ἀλλὰ μάλιστα τοὺς ἐκταράττουσι συνεχῶς καὶ τρομεραὶ ὑποψίαι περὶ τῆς μελλούσης τῆς πατρίδος των καταστάσεως.

("Ἐπεταὶ τὸ ΣΤ' ἄρθρον).

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 303)

— Ἄφες τον, Ἀμβρόσιε. Συγκατανεύω νὰ τῷ ἀποτείνῃ ἐρωτήσεις τινάς, βεβχίως μ' αὐτὸ δὲν θὰ σωθῇ.

— Δίτριχ Κράφτ, ἠρώτησεν ὁ Γεώργιος, πῶς εὐρέθητε ἐδῶ;

— Ὁ δυστυχὴς γραμματεὺς τὸν ὅποιον ὁ χάρις εἶχεν ἤδη συλλάβει ἐκ τοῦ λαίμου, ἔστροφε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἔτριξαν οἱ ὀδόντες του, ἐπὶ τέλους δὲ κατώρθωσε νὰ προφέρῃ λέξεις τινάς.

— Ἐστάλην ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ συμβουλίου καὶ ἔγεινα γραμματεὺς τοῦ διοικητοῦ...

— Πῶς εὐρέθητε χθὲς πρὸ τῶν ἀστῶν τῆς Στουτγκάρδης;

— Ὁ διοικητὴς μὲ διέταξε τὴν ἐσπεραν ἐὰν οἱ ἀστροὶ ἦθελον τυχὸν φανῇ ἐπαναστατικοὶ νὰ τοὺς προσαγορεύσω διὰ

νὰ τοὺς ὑποχρεώσω νὰ μείνωσι πιστοὶ εἰς τὰ καθήκοντά των καὶ εἰς τὸν ὅρκον των.

— Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἐνήργησε κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν· ποῖος σᾶς συνέλαβεν; ἐξηκολούθησεν ὁ Γεώργιος.

— Αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἴσταται πλησίον σας.

— Σεῖς συνελάβετε τὸν γραμματέα; θὰ ἠκούσατε λοιπὸν τί εἶπε· τί ἔλεγε;

— Τί ἠδύνατο νὰ εἶπῃ; ἀπήντησεν ὁ ἀστὴρ. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ εἶπῃ πέντε λέξεις καὶ ὁ δήμαρχος Χάρτμαν τὸν ἔριψεν ἐκ τοῦ ἐδωλίου. Ἐνθυμοῦμαι καλῶς τί εἶπε «σκεφθῆτε λοιπὸν καλῶς οἱ ἀνθρώποι. τί θὰ εἶπῃ δι' αὐτὰ τὸ συμβούλιον τῆς συμμαχίας.» Αὐτὰ εἶπεν, ὅτε ὁ Χάρτμαν τὸν ἤρπασεν ἐκ τοῦ τραχήλου καὶ τὸν ἀνέτρεψεν. Ἐκεῖνος ὁμῶς, ὁ ἱατρὸς Κάλμος ἐξεφώνησε μακρότερον λόγον.

— Ὁ δούξ ἐγέλασε βλέπων ὅτε μὲν τὸν Γεώργιον, ὅτε δὲ τὸν καγκελάριον ὁ ὁ-

ποῖος, ὠχρὸς καὶ ἐξηγριωμένος εἰς μάτην προσεπάθει νὰ διατηρήσῃ τὸ μείδιμά του.

— Ἴδου λοιπὸν ὁ κινδυνώδης λόγος, τὸ ἐγκλημα καθοσιώσεως! «τί θὰ εἶπῃ δι' αὐτὰ τὸ συμβούλιον τῆς συμμαχίας;» Δυστυχισμένε Κράφτ! δι' αὐτὸν τὸν φοβερόν λόγον ἐκινδύνευσας νὰ πέσης εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δημίου. Καὶ οἱ φίλοι μας αὐτοὶ συχνάκις εἶπον τοῦτο. «Τί θὰ εἶπωσιν οἱ κύριοι οὗτοι ὅταν μάθωσιν ὅτι ὁ δούξ εὐρίσκεται εἰς τὴν χώραν; Αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος διὰ νὰ τιμωρηθῇ.

— Τί λέγεις Στουμφέρδερ;

— Δὲν γνωρίζω ὁποῖους λόγους ἔχετε, καγκελάριε, εἶπεν ὁ νεανίας, ἐνῷ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐσπινθηροβόλουν ἐξ ἀγανακτήσεως, νὰ ὠθήτῃ τὰ πράγματα εἰς τὸ ἄκρον καὶ νὰ περιπλέκῃ τὴν Αὐτοῦ ὕψηλότητα εἰς μέτρα τὰ ὅποια παντοῦ, μάλιστα τὸ λέγω, παντοῦ θὰ τὸν ἐχαρκτηρίζον ὡς τύραννον· ἐὰν ἐκ ζήλου πράττειται τοῦτο, ὅπως ὑπηρετήσῃτε αὐ-

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ 1821

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 307)

Τέλος ἀνεθάρρησα.

— Ὁ θαυμασμός μας διὰ τὴν γενεάν, ἣν ἀντιπροσωπεύεις, καὶ τὸ ἔργον, οὐτινος ἐγένου διττὸς ἐργάτης, εἶναι μέγας, ἀνεκφραστός, δίκαιος, εἶπον. Μὴ μᾶς συντρίβεις ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ὀργῆς σου. Εἰς ἡμᾶς δὲν ἐπεκληρώθησαν ἀγῶνες αἱματηροί, οἵοι οἱ λαχόντες εἰς τοὺς συνεργάτας σου τοῦ 1821. Οἱ γονεῖς ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα, οἱ δὲ υἱοὶ ἐπεχείρησαν νὰ συντάξωσιν αὐτὴν εἰς εὖνομον πολιτείαν, κατὰ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν φύσιν τοῦ Ἑλλήνος. Ἡ μετὰξὺ ὑμῶν καὶ ἡμῶν γενεὰ ἀπεδύθη εἰς πάλιν ὑπολειπομένην τῆς ὑμετέρας, ἦτον κινδυνώδη καὶ μεστὴν ὀδυνῶν περιπετειῶν καὶ δόξης, ἀλλ' εὐγενῆ. Τὰ τέκνα σας ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας, καὶ γέρας τῶν ἀγῶνων ἔσχον τοὺς θεσμούς. Ποῖον ἀνθρώπινον ἔργον δὲν ἔχει τὰς ἐλλείψεις του; . . . Ἀλλ' ὁ χρόνος εἶναι ὁ σοφώτατος τοῦ ἀνθρώπου διδάσκαλος καὶ ὁδηγός. Τῆς πείρας αἱ ὑπαγορεύσεις θὰ φωτίσωσιν τὸ πνεῦμα ἡμῶν. Ἐὰν προετρέξαμεν, ἐὰν ὑπερετιμήσαμεν τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ἀνατροπὴν, ἐὰν ὑπεκούσαμεν μᾶλλον εἰς τὴν θέλγουσαν θεωρίαν, ἢ εἰς τὴν ἐνάργειαν τῆς πείρας καὶ τῆς πρακτικῆς, θὰ θεραπεύσωμεν ἡμεῖς μόνοι, ἄνευ ἐξωτερικῆς βίας, ἄνευ ἐπιβολῆς, τὰ τυχόν τραύματα, ἅτινα εὐλογος ἐνθουσιασμός ἐνδέχεται νὰ κατήγαγε κατὰ τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ. Οἱ λαοί, δρῶντες δι' ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὁμοιάζουσι τὸ δόρυ τοῦ Ἀχιλλέως. Μόνον ἐκεῖνο ἔαινε τὰς πληγὰς, ἅς τινες ἤνοιγεν. Ἀρκεῖ ὅτι ἀγαθὴ καὶ τιμὴ πρόθεσις δὲν ὑστερεῖ παρ' ἡμῖν. Τὴν αἰτίαν τῶν σφαλμάτων ἡμῶν, ἐὰν διεπράξαμεν, ζητητέον εἰς τὴν ὀξείαν ἀντίληψιν, τὴν κοχλάζουσαν ἐν

ἡμῖν ζωὴν, τὴν ἐνθουσιώδη παραφορὰν. Τὸ ἔθνος ὀργᾷ. Ποθεῖ νὰ συνεχίσῃ τὰς μεγάλας τοῦ ἀπωπύτου παρελθόντος παραδόσεις. . . Ἐὰν δὲν τὸ κατορθώσῃ, θὰ συνεχίσῃ ὅμως ἄλλας εὐγενεῖς καὶ μεγάλας παραδόσεις παρελθόντος ἐγγυτάτου. Ἀνεραία κρατεῖ ἐν ἡμῖν ἡ ἔννοια τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως. Ὑπὴρξάτε ὁ Μιλτιάδης, τὰ τρύπαια τοῦ ὁποίου κεντρίζουσι τοὺς λαμβάνοντας Θεμιστοκλεῖς τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν. Ὁ ὄρκος δὲν ἐλύθη, οὐδ' ἐσθέθησαν τὰ μίστη. Ἡ κραυγὴ τοῦ δυναστευομένου δούλου ἐγείρει θύελλαν παθῶν εἰς τὴν ψυχὴν μας. Μήπως καὶ τὰ ἡφαίστεια δὲν ἔχουσι τὰς διαλείψεις των, μήπως καὶ ἡ μανιώδης θάλασσα τοῦ Ὠκεανοῦ δὲν γαληνιά κατὰ στιγμὰς. . . . Θὰ ἴδῃς, γέρον, ἐὰν ἡ εὐκαιρία ἐμφανισθῇ καὶ ἡ γαλήνη τοῦ θανάτου δὲν ἀναπαύσῃ τὸ καταπεσπυνημένον σῶμά σου, θὰ ἴδῃς ἴσως ὅτι ἐπιστάμεθα τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἡ μεγάλη, ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ σύγχρονα κληρονομία ἐπέβαλεν εἰς ἡμᾶς. Ἐὰν δὲν ἐπράξαμεν ὅ, τι ὠφείλομεν, ἄφες εἰς ἡμᾶς τὴν παραμυθίαν νὰ φρονῶμεν ὅτι ἐπράξαμεν ὅ, τι ἠδυνάμεθα. . .

— Δὲν ψέγω χαίρεκάκως, οὐδ' ὑποτιμῶ τοὺς νεωτέρους, εἶπεν ἡπίως ὁ γέρον. Γνωρίζω ὅπόσον εἶναι πικρὸν τὸ κατακρίνειν τὰ ἄτομα καὶ τὸ διασύρειν τοὺς λαούς. Ἡμεῖς αὐτοί, μαχόμενοι τὸν εὐγενέστερον τῶν ἀγῶνων, ἠκούσαμεν τὴν κατάκρισιν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐλέγοντο πεφωτισμένοι. . . . Πόσας ἐποτίσθημεν πικρίας, καὶ ποῖα ἠκούσαμεν ἐπίβητα ὀνειδιστικά! . . . Ἀφοῦ δὲν ἤθελον νὰ μᾶς συντρέξωσι, δὲν ἐσιώπων τοῦλάχιστον! Διατί νὰ μᾶς ὑβρίζωσιν! Ζητοῦντες νὰ ζήσωμεν ἐλεύθεροι, ἀξιοῦντες τὴν τιμὴν τοῦ οἴκου ἡμῶν, ἐπράττομεν ἄρα γέ τι οὕτω ἀντικείμενον εἰς τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γραπτὸς νόμους, ὥστε νὰ ἐξεγείρωμεν καθ' ἡμῶν τὴν μῆνιν, καὶ τὴν καταδρομὴν; . . . Πόσον ἦσαν πικραὶ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι! Ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀλήθεια

κατίσχυεν. Οἱ λαοὶ καὶ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου ἐπροστάτευσαν τοὺς Ἑλλήνας καὶ τὸν Ἀγῶνα. Ἡ φωνὴ των ἤχησε βροντοφῶνως. Τιμὴν τοῦ υπελάμβανεν ἕκαστος ν' ἀποβῇ ὁ συνήγορος τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας. Μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς εὐγενεῖς δέσπονται τῆς Δύσεως κατήρχοντο εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἐργαστήρια, ζητοῦσκι ἄρτον διὰ τὰ ὀρφανὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ μοτὸν διὰ τὰς πληγὰς τῶν μαχητῶν. Τῆς Ἑλλάδος τὸ σεμνὸν ὄνομα ἐφέρετο πανταχοῦ. "Ω! εἶναι ἀκαταγώνιστος ὁ λαός, ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τῶν τυράννων του. Νικῶσα τοὺς Τούρκους ἡ Ἑλλάς, ἐνίκα καὶ τὰς προλήψεις σκαλεύουσα τὰ καθεστῶτα. Νομίζεις ὅτι ὑποδεστέρα εἶναι ἡ νίκη, ἣν ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ Ἀγῶνος ὁρμώμενοι, κατήγαγον τότε οἱ λαοὶ κατὰ τῶν ἡγεμόνων, τῶν νικῶν, ἃς ἐνικῶμεν ἡμεῖς, πολεμοῦντες τοὺς τυράννους; Ἀλλ' ἡ Ἑλλάς ἦτο τότε ιδέα. . . . ἰδέα αἰμοσταγῆς καὶ μαρτύριον. Ἑλλάδα ἰδεῶν θέλω τὴν Ἑλλάδα μας. Σιωπηλὴ ἀπέμεινε σήμερον ἡ λύρα τοῦ Ρήγα· ὥζει δὴ ἡ σπάθη τῶν πολέμιστων καὶ σβεστός κεῖται ὁ δαυλὸς τοῦ Κανάρη. "Ω! προσδοκία θελκτικὴ· ὄνειρον θὰ ἦσαι ἄρα γε; Δὲν θὰ ἴδω τὴν Ἑλλάδα, οἶαν τὴν εἶδον ἄλλοτε. . . . Νομίζεις ὅτι παραληρῶ, ὅτι τὰ δύνατα, τὰ κατόρθωτα ζητῶ τοιούτους τρέφων ῥεμβασμούς; Ἀκουσον! Εἰς ἀνὴρ, εἰς μόνος, δύναται, ἐὰν θέλῃ, νὰ συνταράξῃ τὴν Εὐρώπην, νὰ ἀναστατώσῃ τὴν Ἀνατολήν. Ὑπὸ τοὺς πόδας του σείεται ἡ γῆ. Ἐντρομος ὁ δεσπότης τοῦ Βυζαντίου συνέχει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ ἐκφεῦγον διάδημα. Ἐκπεπληγμένοι ὑποχωροῦσι περίφοβοι οἱ θρασεῖς σφετερισταὶ τῶν ἄλλοτριῶν δικαιωμάτων, τολμηροὶ ἐφ' ὅσον ἡμεῖς εἴμεθα ἄτολμοι. Εἰς ἀνὴρ δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ὅσα ὡς θαύματα ἀδύνατα θεωρεῖ ὁ δειλός. Τὸν μαντεύεις, τὸν γνωρίζεις; Εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων! Θαυμάζουσιν οἱ ἄπλοὶ τὰς λεγεῶνας τοῦ Τσάρου καὶ τοὺς στόλους τῆς

τόν, τὴν φορὰν ταύτην πολὺ κακῶς τὸν ὑπηρετεῖτε. »

Ὁ καγκελάριος ἐσιώπησε καὶ ἔρριψε διαπεραστικὸν καὶ μανιώδες βλέμμα ἐπὶ τοῦ νεανίου. Ὁ δοῦξ ὅμως ἠγέρθη καὶ εἶπεν· Ἀφῆσε, καγκελάριέ μου· τὴν φορὰν αὐτὴν ἀναμφιβόλως ἐδείχθη πολὺ αὐστηρὸς. Παράλαβε τὸν φίλον σου, Γεώργιε, καὶ δὸς αὐτῷ νὰ πῇ μετὰ τὴν ἀγωνίαν ταύτην τοῦ θανάτου, ἔπειτα δὲ ἃς ἀπέλθῃ ὅπου θέλει. Σὺ δέ, παληόσκυλε, σοῦ ἀξίζει πάντοτε ἡ ἀγχόνη ἀλλὰ ἐπὶ τέλους θὰ κρεμασθῇς, δὲν θέλω νὰ λάβω ἐγὼ τὸν κόπον, νὰ σὲ ἀποκεφαλίσω. Πέτρε, πάρε αὐτὸν τὸν μανδρόσκυλον κάθησέ τον ἀνάστροφα, ἐπὶ ὄνου καὶ περιάγαγέ τον τοιουτοτρόπως ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐπειτα ὁδήγησέ τον εἰς Ἑσλινγκὲν εἰς τοὺς σοφοὺς συμβούλους, ὅπου εἶνε ἡ θέσις του καθὼς καὶ τοῦ ὄνου. Πάρετέ τον. »

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἱατροῦ Κάλμου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ θάνατος εἶχε

ζωγραφηθῇ, ἐφαιδρύνθησαν. Ἀνέπνευσεν ἐλευθερώτερον καὶ προσέκλινε ταπεινώτατα. Ὁ Πέτρος ὁ Στάμπερλ καὶ ὁ Μαγδεμβούργιος ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ μετὰ κακεντρεχοῦς χαρᾶς, τὸν ἐφορτώθησαν ἐπὶ τῆς ῥάχews των καὶ τὸν ἐξήγαγον τοῦ δωματίου.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς. Ἡθελε ν' ἀσπασθῇ τὸν μανδύαν τοῦ δουκὸς, ἀλλ' οὗτος ἐστράφη καὶ ἔνευσεν εἰς τὸν Γεώργιον νὰ τὸν παραλάβῃ.

Ε'.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ μεγάλου συμβουλίου δὲν ἐφάνετο εἰσέτι ἐπανακτῆσας ἀρκετὴν ἡσυχίαν, ὅπως ἀπαντήσῃ εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις τοῦ σωτῆρός του, ἐν ᾧ διήρχοντο τὰς στοὰς καὶ τοὺς διαδρόμους τοῦ μεγάρου. Ἐτρεμε σύσσωμος, τὰ γόνατά του ἐκάμπτοντο καὶ πολλὰκις ἐστρέφετο μὲ ὀφθαλμοὺς ἐξηγριωμένους ὥστε ἐφοβεῖτο μὴ ὁ δοῦξ μετανοήσῃ ἐπὶ

τῇ ἐπισεικῇ του, καὶ ὁ φοβερός καγκελάριος τρέξῃ καὶ συλλαβῇ αὐτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου. Φθὰς εἰς τὸ δωματίον τοῦ Γεωργίου, ἔπεσεν ἐξηντηλημένος ἐπὶ ἔδρας τινός, πολλὴ δὲ ὥρα παρῆλθε μέχρις οὗ ἔλθῃ εἰς κατὰστασιν νὰ σκεφθῇ καὶ ν' ἀπαντήσῃ κατὰ συνέχειαν. «Ἡ πολιτικὴ σας, ἐξάδελφέ μου, δὲν σὰς βγήκε σὲ καλὸ, εἶπεν ὁ Γεώργιος· ἀλλὰ πῶς σας κατέβη νὰ κάμνῃτε τὸν ῥήτορα εἰς τὴν Στουτγάρδην; Διατί ἀφήσατε τὴν τόσον ἀναπαυτικὴν οἰκίαν σας, τὰς περιποιήσεις τῆς τροφῆς σας καὶ τὴν συναναστροφὴν τῆς χαριέσσης Βέρθας καὶ ἤλθετε ἐδῶ νὰ ὑπηρετήσῃτε τὸν διοικητὴν; »

— "Ω! Ἐκεῖνι ἀκριβῶς μ' ἔστειλεν εἰς τὸν θάνατον! ἡ Βέρθα εἶνε ἡ μόνη ἔνοχος. Ἀχ! διατί ν' ἀφήσω τὴν ἀγαπητὴν μου Οὐλμην; Ἀπὸ τοῦ πρώτου βήματός μου ἔξω τοῦ ἐδάφους τῆς ἡρχισεν ἡ δυστυχία μου.

— Πῶς ἡ Βέρθα δὲν σας ἀγαπᾷ πλέον; ἠρώτησεν ὁ Γεώργιος. Δὲν ἐπέτυχον λοι-

Ἀγγλίας. Μυρίους ἔχει στόλους ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ μυρίους στρατοὺς. Οἱ ναῦται τοῦ διαπερῶσι τὰ πελάγη ἀπὸ τῆς Μαιώτιδος ἄχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄνομα ἔχουσι γλυκὺν σύντροπον κατὰ τὸν ὑπεροκένειον δρόμον τῶν, καὶ ὄνειρον ἡδὺν ἢ ἀποθάνουσιν ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς. Θεώρησον τὴν γῆν ἀπὸ τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Ταινάρου ἄχρι τοῦ Βοσπόρου. Ἑλληνες οἰκοῦσι τὰς χώρας. Νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τοῦ βασιλέως, ἢ ἀποθάνουσιν ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἡγεμόνος ὑπολαμβάνουσιν οἱ δοῦλοι ἀδελφοὶ ὡς χάριν σπανίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ συνθήματος τὴν στιγμὴν καρδοκοῦσι, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς μανίας τῆς ἐκδικήσεως. Εἰς τῆς οἰκουμένης τὸ πρόσωπον, μὲ πλήρες ἐντίμου χυσοῦ τὸ βυλλάντιον, μὲ πληρεστέραν αἰσθημάτων καὶ πατρίδος τὴν καρδίαν, πλανῶνται οἱ Ἕλληνες, ὄνειρευόμενοι τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ. Εἶδωλον καὶ ἐλπίς τῶν εἶναι ἡ Πατρίς καὶ ὁ Βασιλεὺς! Τίς Τσάρος, τίς μονάρχης κραταιὸς δύναται νὰ φθάσῃ τὸ μέγεθος Ἑλληνος ἡγεμόνος ἐννοῶντος τὴν θέσιν του, ἀγαπῶντος τὴν δόξαν καὶ τὴν πατρίδα, καὶ θέλοντος νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰς ὑλικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τοῦ Πανελληνίου δυνάμεις; Ἀσκεπαῖς καὶ γυμνόποδες προσκυνηταὶ ἀποβαίνουσιν εἰς τὴν γῆν τοῦ οἱ μονάρχαι τῆς γῆς καὶ οἱ σοφοί. Ἀρχεὶ τῆς Ἑλλάδος, Ἑλλήνων ἄρχαι. Ἰδοὺ ὁ τίτλος, καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ, τοῦ ἀκανθίνου διαδήματός του, ὁ μόνος, ἀλλ' ὑπερτατος ἀδάμας. Οἱ αἰῶνες ἐκέρχον τῆς Ἑλλάδος τὸ κλέος. Οἱ σύγχρονοι λαοὶ παρήλασαν φαλαγγιδὸν καὶ ἀσκεπαῖς ἡσπάζονταν τὴν ἐνοπλον Ἑλλάδα. Ἀς ἱππεύσῃ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἡγεμὼν, καὶ, σκαλπίζων τὸ πολεμιστήριον σκαλπισμαῶν, κλέσῃ περὶ ἑαυτὸν τοὺς λαοὺς του. Βρέμει τὸ ἔδαφος τῆς Ἀνατολῆς. Ἀντηχοῦσιν αἱ φάραγγες καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν Ἀ-

κροκερυνίων καὶ τῆς Ροδόπης. Ἡ Κωνσταντινούπολις σαλεύεται εἰς τὴν φωνὴν τοῦ πρώτου τῶν Ἑλλήνων. Ἀνίστανται οἱ Ἕλληνες λαοὶ καὶ οἱ ἑλληνίζοντες. ἄθροος ἐλαύνει ὁ ἑλληνισμός, τάσσεται περὶ τὸν βασιλέα καὶ τὴν καρδίαν του προσφέρει καὶ τὸ βαλλάντιον. Καὶ ἡ θάλασσα!... Περίτρομος, σπεύδει νὰ σωθῇ ἐντὸς τοῦ Ἑλλησπόντου ὁ βάρβαρος κατακτητής. Στόλος ἑλληνικὸς ἀπέκλεισε τὰ στόμια τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἀνενεώθησαν τῶν πατέρων οἱ ἄθλοι· ἡμίκαυστος σφενδονᾶται εἰς τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρος ὁ Τοῦρκος καὶ ἄπνους εἶτα καταποντίζεται εἰς τὰ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ...

Ἀκτινοβόλος, ἐρυθρὸς, ὀργίλος, συμκεκινημένος προφέρων τὰς ἐσχάτας λέξεις ὁ γέρον ἦτο προφήτης θεόληπτος ἀγγέλλων ἀληθείας, καὶ οἰωνίζόμενος μεγάλας ἀποφάσεις ἐπικειμένους.

— Τίς, τίς δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ, ἐξηκολούθησε διὰ τοῦ οὗτω φοβεροῦ τόνου ὁ ἔνθους ἐρημίτης, τίς δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ τὰ μεγάλα ἐθνικὰ ἔργα, ἅτινα εἶχε τὴν δύναμιν, ἐὰν εἶχε τὴν θέλησιν, νὰ ἐπιτελέσῃ τῶν Ἑλλήνων ὁ ἡγεμὼν, καὶ τὰ μείζονα, ἅτινα εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον δύναται, θέλων, νὰ διαπραχῇ! Τίς ἤθελε δεσμεύσῃ τὸν ἡγεμόνα ἐάν, στρατιώτης ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ναύτης ἐν τῷ πλοίῳ, διδάσκαλος ἐν τῇ σχολῇ, ἐργάτης ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, προστάτης καὶ ἰθύντωρ, κέντρον καὶ μοχλὸς τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἐργασίας, ἔσφιγγεν εἰς τὴν κραταίαν χεῖρά του τὸ πηδάλιον τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, καὶ, συγκεντρῶν τῶν ἀτόμων τὴν καρτερικὴν ἐργασίαν, θερμαίνων τοὺς δούλους, κεντρίζων τοὺς ἐλευθέρους, παρέχων τοῦ ἐθνικοῦ ἀποστόλου τὸ παράδειγμα καὶ τὸν ὑπογραμμὸν ἔθνεος τοῦ ἔθνους τὰς δυνάμεις πρὸς τὸν ἕνα, τὸν μόνον, τὸν ὑπέρτερον ἐθνικὸν σκοπὸν; Μὴ καὶ σήμερον δὲν εἶναι ἔτι εἰς καιρὸν νὰ περιάψῃ αἴγλην ἀνέσπερον εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ στέμμα

αὐτοῦ καὶ θνήσκων ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ, ἀφοῦ ἐπετέλεσε βασιλικῶς τὸ καθήκον αὐτοῦ, νὰ τιμηθῇ ὡς ἥρωας καὶ νὰ θρηνηθῇ ὡς πατὴρ τῆς Πατρίδος; Ποία δύναμις, ποία διάταξις, ποῖος νόμος, ποῖον πολίτευμα παρακωλύει τὸν βασιλέα νὰ γείνῃ Κόδρος! Ποῖος δεσμὸς δεσμεύει τὴν χεῖρά του, ποῖον φέμωτρον δύναται ποτε νὰ φράξῃ φωνήν, ἥτις, ἀκουομένη ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος, θὰ ἀνκτρέψῃ καθεστῶτα καὶ θὰ ἀναστατώσῃ τοὺς λαοὺς ἀπὸ Αὐλῶνος ἄχρι Βαγδάτης; Τοῦ Τσάρου ἡ φωνή, τῆς Ἀνάσσης τῆς Ἀγγλίας ἡ πρόσκλησις σθένονται ἀθορύβως εἰς τὴν ἀτμοσφαιρὰν τῆς Ἀνατολῆς. Ἀς καλέσῃ ὅμως εἰς ἐξέγερσιν τοὺς λαοὺς πάντας τῆς Ἀνατολῆς ὁ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων, ἃς προπορευθῇ κηρύσσων τὴν ἐλευθερίαν... Τετέλεσται! Κατελύθη ἑσπεῖ τὸ Κράτος τῶν Σουλτάνων!

Δύναται τις νὰ ᾄ ῥάθυμος· δύναται νὰ ὀλιγορῇ τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ, τοῦ εὐτόλμου. Δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐπικαλῇται δικαιολογίας ὅπως καλύψῃ τοῦ καθήκοντος τὴν ἀθέτησιν, οὐδὲ νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ καταστῇ πιστευτός. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὴ ἀγαπᾷ τις τὴν δόξαν, ὅταν οἰκῇ τὴν χώραν τῆς δόξης... Καὶ ὅταν ἡ δόξα τοῦ εἶναι τοῦ ἔθνους ἡ δόξα, δὲν διακαίεται νὰ ἀσχάλλῃ διὰ τὴν φωνὴν τοῦ ἄλλου, ἢν βάλλει ὁ πατριώτης πενθῶν διατὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἔθνους νὰ μὴ φθάσῃ ὅπου ἐδικαίωτο καὶ ἐδύνατο. Ἐκ τῆς αὐτῆς γῆς βλαστάνει ἡ δάφνη καὶ ὁ στάχυς. Ἀλλ' ἡ μὲν στέφει τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ ἥρωος τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ τρέφει ἀπλῶς ἀγαθὸν οἰκογενεῖαρχον. Ἡ φῆμη σκαλπίζει τοῦ μάρτυρος τὸ ὄνομα. Ἡ λήθη καλύπτει τοῦ ἄλλου τὸν τάφον. Καὶ θνήσκων ἔζησεν ὁ ἥρωας. Καὶ ζῶν ἀπέθανεν ὁ ἄδοξος...

Ἡ νύξ εἶχε πολὺ προχωρήσῃ. Ἡ ὕψωθεῖσα σελήνη ἐφώτισε διὰ μελαγχολικοῦ φωτός τὴν φύσιν καὶ ἡργύρωσε τὸ κύμα

πὸν αἱ προσπᾶθειαι σας; Σὺς ἠρνήθη, καὶ σεῖς ἐξ ἀπελπισίας...

— Ὁ Θεὸς φυλάξοι! ἡ Βέρθα εἶνε ὡς μνηστὴ μου. Αὐτὸ εἶνε τὸ δυστύχημα! Ὅτε κατελίπετε τὴν Οὐλμην, ἡ κυρὰ Σαβίνα ἡ τροφὸς μου ἐζήτη ἀφορμὴν νὰ δυσχεστηθῶμεν. Τότε ἀπεφάσισα καὶ ἐγὼ νὰ ζητήσω τὴν χεῖρα τῆς ἐξαδέλφους μου. Ἀλλὰ σεῖς διὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἥθους εἴχετε προξενήσει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς αὐτήν. Ἦθελε νὰ ἐκστρατεύσω πρότερον καὶ νὰ γείνω ὅπως σεῖς. Τότε δὲ μόνον, ἔλεγε, θὰ μὲ ὑπανδρεύετο. Ὡ! δίκαιε Θεέ!

— Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἐξεστρατεύσατε καὶ σεῖς κατὰ τῆς Βυρτεμβέργης; Τί ἰδιοτροπίαις ἔχει αὐτὴ ἡ κόρη!

— Ναί! κατὰ δυστυχίαν μου ἐξεστράτευσα, ἀλλὰ δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τοὺς κόπους ἐκείνους. Ὁ γέρον μου Ἰωάννης καὶ ἐγὼ ἀνεχώρησαμεν μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς συμμαχίας. Τί τυραννία! Ἐπὶ ὅκτω ὥρας πολλάκις ἔπρεπε

νὰ εἶμαι ἔφιππος. Τὰ ἐνδύματά μου ὅλα εἶχον καταστῇ ῥυπαρὰ καὶ πλήρη κομποροῦ. Ὁ θώραξ ἐξέδαιρε τὸ δέρμα μου. Δὲν ἀντεῖχον πλέον καὶ ὁ Ἰωάννης ἐπέστρεψεν εἰς Οὐλμην. Ἐζήτησα τότε θέσιν τινα εἰς τὸ στρατιωτικὸν συμβούλιον, ἐνφάκισα ὄχημα καὶ δύο καλοὺς ἵππους καὶ ἔκτοτε ἡ ζωὴ μου κατέστη μάλλον ὑποφερτή.

— Σὺς ἔφερον λοιπὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς κύνα εἰς τὸ κυνήγιον; Ἀλλὰ παρευρέθητε τούλάχιστον εἰς καμμίαν μάχην;

— Βεβαίως! Ἐν Τυβίγγῃ εὐρέθην εἰς μίαν τρομερὰν συμπλοκήν. Εἴκοσι βήματα μακρὰν μου εἰδὼν τινα πίπτοντα ἄπνουν διὰ σφαίρας. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸν τρόπον μου. Ἀφοῦ ὑπετάξαμεν ὅλην τὴν χώραν, μοι ἔδωκαν τιμητικὴν θέσιν παρὰ τῷ διοικητῇ. Ἐξῶμεν ἡσύχως καὶ εἰρηνικῶς, ὅτε ὁ ταραχώδης δουξ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν χώραν! Ὡ! ἐὰν ἡκολούθουν τὴν πρώτην μου ἐμπνευσιν, ἐὰν

μετέβαινον μετὰ τοῦ ταγματάρχου τῆς Συμμαχίας εἰς Νέοδλιγκε εἰς τὴν Δίκαιαν! ἀλλ' ἐφοβούμεν τοὺς κόπους τοῦ ταξιδίου.

— Ἀλλὰ διατὶ δὲν ἀνεχώρησατε μετὰ τοῦ διοικητοῦ ὅτε ἤλθομεν; Ἐκεῖνος τώρα εἶνε πολὺ ἡσυχος εἰς Ἐσλιγκεν, μεχριστότου ἀποδιώξωμεν αὐτὸν περαιτέρω.

— Μὰς ἐγκατέλιπε καὶ μὰς ἀφῆκε μόνους, ὀλίγου δεῖν δὲ ἐπλήρωνον ὅλα ἐγὼ διὰ τῆς κεφαλῆς μου. Δὲν ἐφάνταζον ὅτι ὁ κίνδυνος ἦτο τοσοῦτον μέγας καὶ ἐπέσθην ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Κάλμου ν' ἀπευθύνω προσλαλιὰν εἰς τὸν λαὸν διὰ νὰ τηρήσωμεν πιστὴν τὴν Βυρτεμβέργην εἰς τὴν Συμμαχίαν. Τὸ τοιοῦτον θὰ προῦξενεῖ ἐντύπωσιν καὶ ἡ Βέρθα δὲ θὰ ἡχαιρίσταιτο πολὺ. Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Βυρτεμβέργιοι εἶνε βάρβαροι ἄνθρωποι. Δὲν μὲ ἀφῆκαν οὔτε λέξιν ν' ἀπαγγείλω, μ' ἔρριψαν κατὰ γῆς καὶ μὲ μετεχειρίσθησαν μὲ τρόπον ἀπότομον καὶ κτηνώδη. Παρατηρήσατε τὸν μανδύαν μου πῶς τὸν

τοῦ Φαλήρου ἡρέμα ἐκπνέον παρὰ τὴν ἱστορικὴν ἀκτὴν, παρ' ἣν ποσάκις ἡγκυροβόλησαν αἱ τριήρεις τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας. Ἠγέρθη καὶ ἔπεινα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν γέροντα. — Ὁ δὲ σὺς συντροφεύσω, μοι εἶπεν ἐγειρόμενος ἐπίσης καὶ χωρὶν πρὸς τὴν λυγρόπλεκτον θύραν τοῦ κηπαρίου, ἣν ὤθησεν. Ἀγωμεν, φίλε. Δὲν ἤξεύρω ἐὰν εἴσθε ἐραστὴς τῆς φύσεως. Ὑποθέτω καὶ. Φρονῶ ὅτι δυσκόλως δύναται ν' ἀντιστῇ καὶ ἡ πεζοτέρα φύσις εἰς τὸ ἀσθήμα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς κατανύξεως, ὅπερ ἐμπνέει εἰς τὸν ἀνθρώπον ἡ θέα τῆς φύσεως. Ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς μου βλέπω ἐκάστην ἐσπέραν τὴν θελκτικωτέραν δύσιν, ἣν δύναται νὰ φαντασθῇ τις· θὰ παρετηρήσατε βεβαίως ποῖον ἀλλος ἐνέχει τοῦ ἡλίου ἡ δύσις ἐν τῇ ἀττικῇ ὀρίζοντι. Ὁ θαυμασμός μου οὐδέποτε κορέννυται, καίτοι δὲ ἡμερησίως ἐκτυλίσσεται τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα πρὸ ἐμοῦ, οὐχ ἥττον εἶναι πάντοτε νέον δι' ἐμέ, καὶ πάντοτε ἀποσπᾷ κραυγὴν θαυμασμοῦ διὰ τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ, καὶ εὐγνωμοσύνην διότι ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν δύναμιν νὰ αἰσθάνωνται τὸ ὕψος καὶ τὸ θέλημα τοῦ ὠραίου.

Ἐξήλθομεν καὶ ἡρξάμεθα βαδίζοντες τὴν ἀνωφερῆ ἀτραπὸν. Δροσερὰ ἔπνεεν αὖρα, καὶ ἡμεῖς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἱστάμενοι, ἀνεπνέομεν βαθύτερον τὴν δρόσον τῆς νυκτὸς καὶ ἐπεσκοποῦμεν ἡρεμώτερον τὸ πρὸ ἡμῶν ἔξοχον πανόραμα. Πόσον εἶναι ὠραῖον! ἐπιθύρουν ὁ γέρον, πόσον λυποῦμαι τοὺς μὴ δυναμένους νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀλλος καὶ νὰ ἐντυφλώσιν εἰς τῆς φύσεως τὴν θέαν! Ἰδέτε τὴν ἀξιοθαύμαστον, τὴν μοναδικὴν διαύγειαν τοῦ ἀττικοῦ στερεώματος· δὲν νομίζετε ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἐκτείνητε τὴν χεῖρα ὅπως ψαύσητε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἀστρα; Ἴσως ὁ οὐρανός μας εἶναι τὸ μόνον παρ' ἡμῖν, ὅπερ φθονεροὶ ξένοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ διασύρῳσι. Μετὰ τὰς μεσονυκτίους ὥρας ἐγείρομαι συνήθως καὶ ἀπὸ τοῦ βράχου μου

ἀποθαυμαζῶ ἀπλήστως τὸν κυανοῦν διάστερον θόλον. Νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἡδυνάμην νὰ συμπαθήσω οὐδὲ νὰ ἐκτιμῶ ἀνθρώπον ἀναίσθητον εἰς τὴν μαγείαν καὶ τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως.

Διέβημεν τὸν μικρὸν λαϊμόν, ὃν σχηματίζει ἀφ' ἐνὸς ὁ λόφος τοῦ Φιλοπάππου καὶ ὁ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου ἀφ' ἑτέρου. Ἐκεῖ παρεκάλεσα ἐπιμονώτερον τὸν γέροντα νὰ στρέψῃ ὀπίσω εἰς τὴν εὐδαίμονα καλύβην του. Μὴ ἀνησυχεῖτε, μοι εἶπε μειδιῶν· βαδίζω εἰσέτι καλῶς· ὁ κόπος εἶναι ἀγνωστος εἰς τὸν πολεμιστὴν τοῦ 1821. Μοὶ συνέβη πολλάκις νὰ ὁδοιπορῶ δι' ὁρέων δυσβάτων δέκα καὶ πλεόν ὥρας· τὴν πρώην μετέσχον τῆς μάχης, ἐφόνευσαν Τούρκους καὶ τὸ ἐσπέρας ἐδίδαξα εἰς τὰ πλήθη τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν δόξαν τῶν προγόνων. Ὅτε κατεκλήθη ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπὶ τῶν θάμνων ἵνα κοιμηθῶ, ἤσθονόμην ὅτι δὲν ἤμην κεκοπιακός. Βεβαίως τὸ γῆρας εἶναι μέγας πολέμιος· ἀλλ' ὅπως δὲν τὸν φοβούμαι, εἶπεν ἐλαφρῶς μειδιῶν ὁ ἐρημίτης. Ὁ δὲ ἀφῆσω ἐν τούτοις ἐδῶ, προσέθηκεν, ὡς ἐφθάσαμεν παρὰ τὸ ἐκκλησιδίου τοῦ ἀγίου Δημητρίου. Ὁ γέρον ἀνεσῆκωσε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐθεώρησε περιλύπως τὰ περὶ. Ὁ Ὑμηττός ἡπλοῦτο πρὸ ἡμῶν ἀστράπτων ἀπὸ τοῦ χειμάρρου τοῦ σεληναίου φωτός· ἡ Πάρνης ἐφαίνετο ἀντιθέτως. Ἐγγύτατα ἡμῶν ὑφούτο ἡ ἱερὰ Ἀκρόπολις. Εὐλαβῶς ἐθώπευον τὸν βράχον καὶ τὰ μνημεῖα αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης μυστηριωδῶς διαλιθαίνουσιν διὰ τῶν κιόνων καὶ τῶν συντετριμμένων ἀετωμάτων. Ὁ γέρον ἐστέναξε βαθύως. Ποῖος κόσμος ἀπολεσθεὶς ἐσκαί! ἐπιθύρουν ἀσθενῶς... Ἀ! αἱ ἀρχαιότητες εἶναι μετὰ τῶν συγγραμμάτων τῶν προγόνων τὸ λαμπρότερον κτῆμα, ἡ τιμιώτερα καὶ ἀγνωσττέρα κληρονομία, ἣν ἐλάβομεν οἱ Ἑλληνες. Μετὰ μικρὰν σιωπὴν ὁ γέρον ὕψωσε βιαίως τὴν κεφαλὴν καὶ ἔδειξε τὰ πρὸ ἡμῶν Προπύλαια καὶ τὸν Παρθενῶνα.

Κατάρτατοι, βέβηλοι, ἀνέκραζεν! ἡ ἀρὰ τοῦ ἔθνους νὰ πέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας!

Τὸν Μοροζίνη καταρᾶσαι, τὸν Ἑλγίνον καὶ τοὺς ἄλλους ληστὰς καὶ καταστροφεῖς; εἶπον μετὰ τινος φόβου πρὸς τὸν ἐξοργισθέντα ἐρημίτην. Ἡ συνείδησις τοῦ κόσμου, ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ αἵωνος, ἐστιγματίσει τοὺς κλέπτας τῶν ἱερῶν κειμηλίων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐτόλμησαν νὰ προσθέσω. — Ἦσαν ξένοι, εἶπεν ὁ ἐρημίτης, ἦσαν βάρβαροι. Δὲν ὑπῆρχε τότε κυβέρνησις ἐλληνικὴ νὰ προστατεύσῃ διὰ τῶν νόμων τὴν κοινὴν τῶν Ἑλλήνων κληρονομίαν. Τὴν ἐπροστάτευεν ὅμως τὸ ἄτομον. Διὰ τοὺς σημερινούς ἀρχαιοκαπήλους λαλῶ, τοὺς ἀσυνειδήτους σφετεριστὰς καὶ μεταπράτας τῶν θησαυρῶν τῆς κληρονομίας τῶν προγόνων. Νομίζεις ὅτι ἐὰν ἡδύναντο δὲν ἤθελον πωλήσῃ καὶ τοὺς λίθους τούτους, ἐφ' ὧν ὁ Φειδίας ἀπετύπωσε τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀδαπανήτου μεγαλοφυΐας του; Ὑπαρὸν γένος οἱ ἀρχαιοκάπηλοι, μοι εἶπεν ὁ γέρον, καὶ θαυμάζω πῶς εἰς τὴν ἐλληνικὴν κοινωνίαν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι καταδεχόμενοι νὰ ἀτενίσωσι πρὸς τοιαῦτα εὐτελεῖ ἑρπετὰ, ἀποζῶντα καὶ πλουτοῦντα ἀπὸ τὰ ἑσπὰ καὶ τὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων...

Ἡ σιωπὴ ἦτο βαθυτάτη περὶ ἡμῶν. Ἐλευθέρα τῶν γυναικῶν δεσμῶν τῆς, ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ κατακυκλιθῆ, ἵπταται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖ ὑψηλὰ, ποθοῦσα νὰ διερευνήσῃ μυστήρια ἀκατανόητα καὶ ἀνίμματα, διὰ τὴν λύσιν τῶν ὁποίων ματαίως ἀγωνιᾷ καὶ καταναλίσκεται ὁ ἀσθενὴς τοῦ ἀνθρώπου ἐγκέφαλος. Ὁ ἀρχαῖος κόσμος, ὁ εἰς τὴν περίγῃ κατὰ κείμενος, ἀνίσταται ὁλόκληρος ἐν τῇ φαντασίᾳ, πλὴν μᾶτην ὑπὸ τὴν ἀνέσπερον δᾶδα τοῦ Πλάτωνος, ἀναζητοῦμεν οἱ κοινοὶ θνητοὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ζωῆς, τῶν βασάνων καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁρμησὰ νὰ ἐρωτήσω τὸν γέροντα· ἀλλ' ἐκείνος στραφεὶς ἡρέμα καὶ δεῖξας μοι τὸ

ἐξέσχισαν. Αὐτὸ εἶνε δυσάρεστον. Μοὶ ἐστοίχισε τέσσαρα χρυσὰ φλωρίνια καὶ ἡ Βέρθα ἱσχυρίζετο πάντοτε ὅτι τὸ ρόδιον χρῶμα ἤρμαζε πολὺ εἰς τὸ πρόσωπόν μου.

Ὁ Γεώργιος δὲν ἐγνώριζεν ἂν ἔπρεπε νὰ γελᾷ ἐπὶ τῇ ἀφελείᾳ τοῦ γραμματέως ἢ μᾶλλον νὰ θαυμάσῃ τὴν στωικὴν ἀπάθειαν, μεθ' ἧς, μόνις ἀποφυγῶν τὸν θάνατον, ἀνελογίζετο τὸν ἐσχισμένον μανδύαν του. Προὔτίθετο νὰ ἐρωτήσῃ αὐτὸν καὶ περὶ ἄλλων περιπετειῶν του, ὅτε θόρυβος ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ἀνακτόρου ἐλλυκεῖν αὐτὸν εἰς τὸ παρὰθυρον. Προσεκάλεσεν ἀμέσως τὸν Δίτριχ ὅπως δεῖξῃ αὐτῷ τὸ θέμα μεγαλείου πεπτωκότος.

Ὁ ἱατρός Κάλμος ὠδηγεῖτο ἀνὰ τὴν πόλιν καθήμενος ἀντιστρόφως ἐπὶ ὄνου. Οἱ μισθοφόροι εἶχον ἐνδύσει αὐτὸν γελωιδέστατα· εἶχον θέσει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του δερματίνον ὀξὺν σκουφὸν κεκοσμημένον διὰ πτερῶν ἀλέκτορος. Ἐμπροσθέν του ἐβᾶδιζον δύο τυμπανισταί, ἐκατέρωθεν δ' ἐβᾶδιζον βραδέως ὁ Μαγδεμβούρ-

γιος καὶ ὁ Βιενναῖος, ὁ ἀρχαῖος ἀρχηγὸς Μουκέρλε καὶ ὁ γενναῖος ταγματάρχης κεντῶντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸν ὄνον διὰ τῶν δοράτων των, διὰ ν' ἀναγκάζωσιν αὐτὸν ν' ἀναπνῆξαι ἀποτόμως. Περιεκυκλοῦτο ὑπὸ ἀπείρου πλήθους ἀνθρώπων, οἵτινες ἔρριπτον ἐπὶ τοῦ προσώπου του ψᾶ καὶ βόρβορον.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου ἔρριψε τεθλιμμένως τὸ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ συντρόφου του καὶ εἶπε στενάζων:

— Εἶνε σκληρόν νὰ ὑποχρεωθῇ τις νὰ περιάγῃται ἐπὶ ὄνου, ὅπως δὲν ὅμως τοῦτο εἶνε προτιμότερον τῆς ἀγχόνης. Ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τοῦ θεάματος τούτου καὶ προσέβλεψεν εἰς ἄλλο μέρος τῆς πλατείας. . . Ποῖος ἔρχεται ἐκεῖθεν; ἠρώτησε τὸν νεαρὸν ἱππότην. Ἐν τοιαύτῃ θήκῃ ἐξεστράτευσαν καὶ ἐγώ.

Ὁ Γεώργιος ἐστράφη. Εἶδεν ὅμιλον ἱππέων φερόντων ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ὄχημα. Γέρον τις κύριος ἐφιππος ἠκολούθει τοὺς ἱππεῖς διευθυνομένους πρὸς τὸ ἀνάκτορον.

Ὁ Γεώργιος, παρατηρήσας τοὺς ἱππεῖς μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς, εἶπεν:

— Εἶνε ἐκεῖνοι, ἀναμφιβόλως, εἶνε ὁ πατήρ τῆς, καὶ ἐκεῖνη ἐντὸς τοῦ ὀχήματος.

Δι' ἐνὸς ἄλματος εὐρέθη εἰς τὴν ὁδόν, ὁ δὲ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου ἠκολούθησεν αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος ἐκπληκτος.

— Ποῖος εἶνε ἄρ' γε; ὁ πατήρ τίνος; εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Παρατήρησεν ἄπαξ ἔτι διὰ τοῦ παραθύρου τὸ ὄχημα, ἔστη πρὸ τῆς γεφύρας τοῦ ἀνακτόρου καὶ αὐτοστιγμὴ ὁ Γεώργιος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἀνακτόρου. Ὁ Δίτριχ εἶδεν αὐτὸν ὁρμητικῶς ἀνοίγοντα τὴν θυρίδα τοῦ ὀχήματος. Γυνὴ τις φέρουσα καλύπτραν ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. Ἐρριψε πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν καλύπτραν τῆς! Τίς θὰ τὸ ἐπίστευεν ἦτο ἡ ἐξαδέλφη του, ἡ Μαρία δὲ Διχτενστάιν!

— Ἀ! ἰδοὺ λοιπόν! ὦ! τὴν ἀσπάζεται ἐν μέσῃ ὁδῷ, εἶπεν ὁ γραμματεὺς τοῦ συμ-

ἀπωτέρω θέατρον τοῦ Διονύσου. — Δὲν νομίζεις, μοι εἶπεν, ὅτι ἀκούεις τοὺς χοροὺς τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ὅτι φωνή τις ὑπερέτερα, πασῶν τῶν ἄλλων δεσπόζουσα, ἐπαναλαμβάνει ἔτι « Ἰὼ γενεαὶ βροτῶν... » Ποία σύμπτωσης ἔθηκε τὴν στιγμήν ἐκείνην εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ γέροντος τοὺς μεγάλους τοῦ Σοφοκλέους λόγους, οἵονεὶ ὅπως ἀπαντήσῃς τὰς ἀμφιβολίας καὶ τὰ αἰνίγματα, ἅτινα ἐτάρασσον τὴν συνείδησιν...

Ἐδῶ θὰ σὲ ἀφήσω πλέον, μοι εἶπεν ὁ γέρον. Ἐνθυμῶν ὅτι ἐλέχθη περὶ τῶν υποχρεώσεων καὶ τῶν καθηκόντων τῶν νέων Ἑλλήνων. Τηρεῖτε τὰ ἥθη ὑμῶν καὶ τὴν θρησκείαν. Νομίζεις ὅτι δύναται νὰ μεγαλοουργήσῃ καὶ πάλιν ἡ Ἑλλάς μας ἐὰν δὲν ἀποκτήσῃ τὴν χρηστότητα τῶν πρώτων ἡμερῶν, καὶ δὲν ὀρμηθῇ ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, ὃν καθηγίασε μακρὰ δουλεία καὶ μαρτύριον μακρόν, εἰς αἷμα δὲ καὶ δόξαν ἐδόξασεν ἡ ἑλληνικὴ Ἐπαναστάσις; Θεώρησον τὸν ἀρχαῖον κόσμον καὶ ἐμβάθυνον εἰς τὸ παράδειγμα καὶ τὴν σοφίαν του. Ποῖαν θεοσέβειαν ἀποπνέουσι τὰ ἔπη τῆς ἀρχαιότητος, ποῖον βαθὺ αἶσθημα πρὸς τὴν θρησκείαν ἐνέπνευσαν οἱ τραγικοί, οἱ ἔξοχοι ῥήτορες καὶ οἱ φιλόσοφοι! Αὐτὸς ὁ Σωκράτης, τὸ ἐντελέστατον τοῦ κόσμου πνεῦμα, πίνων εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὴν, ἣν βλέπεις ἐδῶ πλησίον, τὸ κώνειον, λέγει εἰς τὸν Ἀπολλόδωρον νὰ θύσῃ ἀλέκτορα εἰς τὸν Ἀσκληπιόν. Ἐντελλόμενος τὴν θυσίαν, ἤθελεν ἄρα γε ὁ μέγας σοφὸς νὰ ὑποσημάνῃ ὅτι ἡ θραύσις τῶν δεσμῶν τῆς ζωῆς εἶναι ἀπολύτρωσις, εἶναι ἡ διὰ τοῦ θανάτου ἐπανακτῆσις τῆς ζωῆς καὶ ὑγιείας τοῦ ἀσθενοῦς, ἐφ' ἧ χάρις ὠφείλετο εἰς τοὺς Θεοὺς, ἡ ἐσκόπει νὰ πιστοποιήσῃ, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, τὸ σέβας εἰς τὰ πάτρια ὁ ἐνάρετος σοφός, ὁ ὑπέρτατος τῶν ἀνθρώπων! Τοῦ Σωκράτους τὸ παράδειγμα, αὐτοῦ ἡ θεοσέβεια, αὐτοῦ ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως πρέπει

νὰ ἐλαύνωσι τὰς γενεὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ κανονίζωσι τὴν πολιτείαν αὐτῶν. Μακρὰν ἀπὸ τὰ ξένα ἦθη, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, μοι εἶπεν ὁ γέρον. Ἡμεῖς, ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ πρόγονοι τῶν ὁποίων ἔθηκαν τοὺς ἀιδίους νόμους τοῦ ἐν παντὶ καλοῦ, ἡμεῖς νὰ μιμώμεθα τοὺς ξένους! Πασῶν τῶν ταπεινώσεων ἡ ἐκουσία, ἀλλὰ δεινότερα διὰ τοὺς Ἕλληνας, εἶναι ν' ἀντλήσιν ἀπὸ τὰς θολὰς τῶν ξένων πηγὰς, ἐνῶ διαυγὲς ῥέει πρὸ αὐτῶν καὶ ἄφθονον τὸ ἀγνὸν νῆμα τῆς προγονικῆς σοφίας, τῆς μόνης ὑγιούς καὶ διαμορφωτικῆς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐσφιγξά παραφόρως τὴν χεῖρα τοῦ ἐρημίτου. Συγκεινημένος βαθύτατα ἀπειραίετις αὐτόν, καὶ ὅτε ἠφανίσθη ὀπισθεν τοῦ μικροῦ λόφου, ἔσπευσα νὰ τὸν θεωρήσω καὶ πάλιν, παρακολουθῶν αὐτόν ἄχρις ὅτου ἀπεκρύβη ἐντελῶς ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Τὴν ἐπαύριον ἀπῆλθον μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὅτε μεθ' ἱκανὴν πάροδον χρόνου ἐπανῆλθον, μετὰ σπουδῆς ἔσπευσα ὅπως ἴδω τὸν γέροντα, ἡ μορφή καὶ οἱ λόγοι τοῦ ὁποῦ ζωῶντος εἶχον χαρὰ καὶ ἔκτοτε εἰς τὴν μνήμην μου. Ματαίως ἀνεζήτησα πανταχοῦ. Ἀγνοῶ τί ἀπέγεινεν ὁ ἀγωνιστὴς τοῦ 21, τοῦ λόγου καὶ τοῦ πολέμου ὁ μαχητής. Βεβαίως θὰ ἀπέθανε καὶ τίς οἶδε ποῦ ὑπάρχει τώρα τεθαμμένος καὶ ἐὰν σταυρός τις δεικνύῃ τὴν θέσιν, ὅπου ἀναπαύεται τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ στρατιώτης. Οὐδὲ τὸ ἔχνος οὐδὲ τὴν θέσιν, ἔνθα ὑψοῦτο ἡ καλύβη του κατῳρθοῦσα νὰ ἀνέυρῃ. Ἐκάθησα ὅμως ἐκεῖ που παρὰ τὰς τοποθεσίας ἔνθα τὸν εἶχον ποτε συναντήσῃ καὶ, πλήρης τῶν ἀναμνήσεών του, τῶν σοφῶν λόγων καὶ τῶν πατριωτικῶν του παραινέσεων, ἐδέχθην ὑπὲρ αὐτοῦ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΡΑΝΕΛΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΡΑΣΙΣΤΡΑΤΕΙΑ

« Ἀμαρτάνειν δις ταῦτόν
οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ ».

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 111 φύλλῳ τῆς « Ἐβδομάδος » δημοσιεύσας ἄρθρον ἐπιγραφόμενον « Ἐξέλεγχξις ἡμαρτημένων » καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Fr. Susemihl γενομένην ἐπίκρισιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. J. Barthélemy-Saint-Hilaire ἀρτίως δημοσιευθείσης μεταφράσεως μέρους τοῦ « περὶ ζῶων ἱστορίας » συγγράμματος τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐχαρκτηρίσα αὐτὴν ὡς ἐμπαθῆ, λίαν πικρὰν καὶ ἀνάρμοστον ἀνδράσι σοφοῖς καὶ λογίοις, οἱοὶ πράγματι φαίνονται μοι ἀμφοτέροι ὅτε περικρινόμενος Γάλλος μεταφραστὴς καὶ ὁ Γερμανὸς ἐπικριτὴς καὶ ἡλπίζον ὅτι αἱ παρατηρήσεις μου ἐκείναι, προερχόμεναι ἐκ τῆς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀγάπης καὶ ἐξ οὐδενὸς ἄλλου ἐλαττηρίου ὑπαγορευθεῖσαι, θέλουσι δεόντως ἐκτιμηθῇ καὶ ὡς ὀρθαὶ καὶ δίκαιαι ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπετεινόντο καὶ μάλιστα αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὰ περὶ τῆς διατριβῆς τοῦ περιωνύμου ἱατροῦ Ἐρασιστράτου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἣν λίαν δογματικῶς ἀπηνήθη ὁ κ. Susemihl, ἐπιπροσθεὶς ὅτι ἡ γνώμη τῶν πιστευόντων ὅτι ὁ Ἐρασί-στρατος ἐχρημάτισε ποτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἀνεσκευάσθη, χωρὶς παντάπασιν νὰ ὑποδηλώσῃ ὑπὸ τί-νος, πότε, τοῦ καὶ διὰ τίνων ἀποδείξεων ἀνεσκευάσθη. Διότι τὸ οὕτως ἀορίστως καὶ δογματικῶς ἀποφαίνεσθαι, οὔτε ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται νῦν, οἷοςδὴ ποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ τοιοῦτος, οὔτε οἱ τὴν ἀλήθειαν μαθεῖ ποθοῦντες ἀναγνώσται δύ-νανται νὰ παρασχῶσι πίστιν τινὰ ταῖς τοιοῦτοις λεγομένοις καὶ ἀναποδείκτοις πράγμασι.

βουλίου κινῶν τὴν κεφαλὴν. Ὅποια χαρά! Ἄλλ' ἰδοὺ καὶ ὁ πατήρ της. ὦ! τώρα θὰ θυμώσῃ καὶ θὰ τὸν ἀγριοκυ-τάξῃ! καὶ αὐτὸς ὅμως τὸν χαίρετ' αἰ-λικῶς! ἀφιππεύει καὶ τὸν ἀσπάζεται! Ἀ! ὅχι αὐτὸ δὲν εἶνε φυσικόν!

Καὶ ἐν τούτοις ὅλα ἦσαν φυσικώτατα· διότι, ὅτε ὁ γραμματεὺς τοῦ μεγάλου συμβουλίου ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δωματίου εἰς τὸν διάδρομον, ἵνα πεισθῇ ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του δὲν τὸν ἠπάτησαν, ὁ θεὸς του, ὁ γέρον ἱππότης Λιχτενστάιν ἀνῆρχετο ἀκριβῶς τὴν κλίμακα, ἔχων δεξιόθεν τὸν Γεώργιον καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὴν ἐξαδέλφην του Μαρίαν! Οἷα μεταβολὴ εἶχεν ἐπιτε-λεσθῇ εἰς τὰ θελκτικὰ αὐτῆς χαρακτη-ριστικά, ἅτινα τόσον βαθέως εἶχον ἐγγα-ραχθῇ εἰς τὴν μνήμην του!

Ἐν Οὐλμῃ εἶχεν ἐμφανισθῇ αὐτῷ τὸ πρῶτον ὡς ἀγγελὸς ἐξ ἀγνώστου χώρας· τόσον εἶχεν ἐπιβληθῇ αὐτῷ διὰ τῶν ὠ-ραίων γλαυκῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν ὀ-φρύων της, διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ

μετώπου της. Πολλάκις προσεπάθησε νὰ ἐννοήσῃ εἰς τί συνίστατο τὸ θέλημα τῶν, ὅπερ ἐδέσμευσεν αὐτὸν ἀκατανίκητως. Αἱ κόραι τῆς Οὐλμῆς εἶχον δροσερώτερας παρειάς, ζωηροτέρους ὀφθαλμούς, μεδι-αμα πονηρότερον καὶ ὅλην τὴν αἴγλην νεότητος εὐθύμου. Καὶ ὅμως μετὰ αὐ-τῶν ἡ Μαρία τῷ ἐφάνετο ὡς βασιλισσα. Ἦσαν ἄρα γε τὰ βλέφαρά της, ἅτινα ἔ-πιπτον μετὰ χάριτος ἀνεκφράστου ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, διὰ νὰ κρύψωσι σιωπηλὸν δάκρυ; Ἦσαν ἄρα γε τὰ τόσον λεπτὰ χεῖλη της καὶ συνεσφιγμένα μετ' ἐκφράσεως θλί-ψεως γλυκεῖας; ἢ ἦτο ἡ λάμψις τοῦ εὐ-μεταβλήτου προσώπου της, ὅπερ ἄλλοτε μὲν ἠκτινοβόλει ἐκ μεγαλοπρεποῦς ἀξιο-πρεπείας, ἄλλοτε δὲ ἐφάνετο προδίδον τὸ μυστικὸν ἔρωτος δυσχεροῦς; Τὸ γα-λήνιον τῆς Βέρβας, ἡ εὐθύμος καὶ στω-πτικὴ εὐνοία τῆς νεαρᾶς κόρης, εἶχον πρὸ πολλοῦ ἐξαλείψει ἐκ τῆς καρδίας του τὴν σοβαρὰν τῆς Μαρίας εἰκόνα, καὶ ὅμως ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῆς δεσποινίδος Λιχτεν-

στάιν ὁ δυστυχὴς Κράφτ ἠσθάνθη αἰμάσ-σουσαν ἐκ νέου τὴν παλαιὰν αὐτοῦ πλη-γὴν. Ἄλλ' εἰς پاين ἀγνωστον δύναμιν δέον ν' ἀποδώσωμεν τὴν νέαν ταύτην ἐκ-φρασιν τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς Μαρίας; Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτῆς ἐνυπῆρχεν ἀκόμη πολλὴ ἀξιοπρέπεια· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μετώπου της, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ἔλαμπεν ἄφατος χαρὰ· χαρὴν μεδιάμα ἐπλανᾶτο ἐπὶ τῶν χειλέων της, καὶ αἱ παρειαὶ της ἤνθουν ὡς ὠραῖα ῥόδα. Ὁ Δίτριχ Κράφτ ἔμενεν ἀναυδὸς ἐξ ἐκπλήξεως, ὅτε ὁ γέρον ἱππό-της παρατηρήσας αὐτὸν ἀνέκραξε:

— Δὲν ἀπατώμει, εἶνε ὁ Δίτριχ Κράφτ, ὁ ἀνεψιός μου! Πῶς ἦλθες εἰς Στουτγάρ-δην; Μὴ τυχὸν ἦλθες διὰ τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς μου μετὰ τοῦ Γεωργίου; Ἀλλὰ πῶς ἔγινες; τί ἔχεις λοιπόν; Εἰ-σαι ὠχρὸς καὶ κάπσιχνος καὶ τὰ ἐνδύματά σου κατεσχισμένα.

Ὁ γραμματεὺς τοῦ συμβουλίου προσή-λωσε τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ῥόδο-χρου μανδύου του καὶ ἠρυθρίασε.

Τοῦ δὲ περιεχομένου τῆς προμνημονευθείσης ἐξελέγγως μεταφρασθέντος ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Berliner Philologische Wochenschrift ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 21 φύλλῳ ἐν σελ. 670¹, ὁ κ. Susemihl ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ καὶ ἔσπευσεν, ἀντὶ τῆς ἀναγνώσεως ὅτι ἡ γνώμη τῶν νεωτέρων περὶ τοῦ Ἐρασιστράτου ὀρθή καὶ ἀληθής ἐστίν ἢ τοῦναντίον ὡς ἀποδείξῃ ὅτι ἐσφαλμένη ἐστίν, οὐδέτερον τούτων ποιήσας, νὰ ἀπαντήσῃ καὶ πάλιν ἀρνητικῶς καὶ νὰ παρὰπέμψῃ εἰς τὸν Rosenbaum (Ersch. u. Gruber Encyclopädie), διατεινόμενον ὅτι οὐδεμίαν ἀπόδειξιν ἔχομεν περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατριβῆς καὶ ἐργασίας τοῦ περιωνύμου ἀνατόμου Ἐρασιστράτου (Dass wir kein Zeugnis besitzen, Erasistratos habe in Alexandria gewirkt), ἐπιπροσθεὶς ὅτι ἐὰν ὁ κ. Δήμιτσας δυνήθῃ νὰ ἀποδείξῃ μίαν τοιαύτην, ὁμολογήσῃ χάριτας αὐτῷ (Kann Herr Demitzas ein solches nachweisen, so werde ich ihm dankbar sein). Ταῦτ' ἀναγνοὺς ἔσπευσα νὰ ὑποβάλω εἰς νέαν ἔρευναν τὸ ζήτημα χάριν τῆς ἀληθείας καὶ μόνης καὶ δὴ κατὰ πρῶτον νὰ ἀναδράμω εἰς τὰ γραφέντα ὑπὸ Rosenbaum τῷ 1842 περὶ τοῦ Ἐρασιστράτου, ἔνθα λέγεται «ὅτι ὁ Ἐρασιστράτος βραδύτερον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διέτριψεν, ἐστὶ μία, εἰ καὶ πιθανή, εἰκασία νεωτέρων συγγραφέων (ist nur eine, wenn auch wahrscheinliche, Vermuthung neuerer Schriftsteller). Διότι οἱ ἀρχαῖοι, ἐφ' ὅσον γινώσκουμεν ἡμεῖς, οὐδεμίαν πληροφορίαν παρέχουσιν ἡμῖν περὶ τούτου». Ἐκ τούτων δύο τινὰ δεικνύνται, πρῶτον μὲν ὅτι ὁ Rosenbaum θεωρεῖ ὡς πιθαν-

¹ Ἐνθα ἐσφαλμένως ἐσημειώθη ὅτι ἀσχυλοῦμαι εἰς τὴν ἐκδοσιν θεσσαλικῶν τινῶν ἐπιγραφῶν ἀντὶ τοῦ ὁρθοῦ Μακεδονικῶν, ὧν προτάσσεται περιγραφή περὶ τῆς μέχρι τοῦ Φιλίππου πνευματικῆς ἐπικοινωνίας τῆς Μακεδονίας καὶ Ἑλλάδος καὶ περὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς καταστάσεως τῆς Μακεδονίας.

νὴν τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων περὶ τῆς διατριβῆς τοῦ Ἐρασιστράτου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, δεύτερον δὲ ὅτι αὐτὸς ἀγνοεῖ ἀρχαίαν τινὰ μαρτυρίαν περὶ τούτου. Ὁ δὲ κ. Susemihl, μὴ εἰλικρινῶς φερόμενος, τοῦ μὲν πρώτου τὴν ὁμολογίαν ἀπέκρυψε, τὸ δὲ δεύτερον ὡς βέβαιον καὶ ἀλάνθαστον ὑπολαβὼν, χωρὶς αὐτὸς νὰ μοχθήσῃ καὶ ἐρευνήσῃ εἰ πράγματι τοιοῦτόν ἐστι, καλῇ τῇ πίστει καὶ κεκλεισμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς υἱοθέτησε καὶ ἐκ δευτέρου ἤδη διετύπωσε καὶ οὕτως ἐπεκύρωσε τὸ ἀρχαῖον λόγιον «Ἀμαρτάνειν δις ταῦτόν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ». Εἰ δ' ἐλάμβανε τὸν κόπον νὰ ἐρευνήσῃ συντόμως τὸ ζήτημα οὐδόλως ἀμφιβάλλω ὅτι ἤθελεν ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. Τοῦτο δ' ἀποφυγὼν καὶ ἐρεϊσθεὶς ἐπὶ τῶν ἐτοιμῶν, ἐπεκύρωσε τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θουκυδιδείου ἀξιώματος «οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἐτοῖμα μᾶλλον τρέπονται»· ἐπιπλέον γὰρ εὐρίσκεται αὕτη.

Τὸ δὲ πάθημα τοῦτο παθὼν ὁ κ. Susemihl, ὁφείλει νὰ πεισθῇ τέλος πάντων ὅτι ἡ γνώμη τοσούτων ἐγκρίτων ἀνδρῶν, ὧν δέκα ὀνομαστὶ ἐμνημόνευσα, ἐρεῖδεται ἐπὶ βάσεων ἐδραίων καὶ ἐπὶ πολυμύθων ἐρευνῶν καὶ ὡς τοιαύτη δὲν ἀπολακτικίζεται ἐκλύως διὰ μιᾶς αὐθαίρετου καὶ δογματικῆς ἀποφάνσεως «αὐτὸς ἔφα». Ἐν μιᾷ μόνῃ περιπτώσει ἡδύνατο νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ γνώμη αὐτοῦ, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου, πασῶν τῶν λοιπῶν, ἐὰν δὴλ. ἀρνούμενος ὅτι ὁ Ἐρασιστράτος διέτριψε καὶ εἰργάσθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἀπεδείκνυε τὸ ἐναντίον ὅτι δὴλ. διέτριψε καὶ εἰργάσθη ὡς περιώνυμος ἀνατόμος καὶ ἱατρός ἀλλαχοῦ καὶ ὠρισμένως εἰς τὴν δεῖνα πόλιν ἢ τοὶ ἢ ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Ῥώμῃ κτλ. Τοῦτο μὴ ποιήσας καὶ ἐπιμένων εἰς τὸ ἀναπόδεικτον, ὁμολογεῖ ὅτι, «οὐ με πείσεις κ' ἦν με πείσης.» Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἀπόδειξιν ἀπαιτεῖ παρ' ἐμοῦ, χάριν τῆς ἀληθείας ἐπιλαμβάνομαι νὰ εἴπω ὀλίγας

λέξεις περὶ αὐτῆς. Ὅτι μὲν ὁ Ἡρόφιλος καὶ Ἐρασιστράτος εἰργάσθησαν ὡς ἀντιζητοὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ ἀνατομῇ, ἀνατέμνοντες πτώματα ἀνθρώπων καὶ ζῶων, ὅτι διὰ τούτου προήγαγον τὰ μέγιστα τὴν ἱατρικὴν, ὅτι εἶχον ἰδίᾳ σχολὰς καὶ ἰδίους μαθητὰς Ἡροφίλους καὶ Ἐρασιστρατεῖους ὀνομαζομένους καὶ ὅτι ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ τόπῳ εἰργάσθησαν, ταῦτα, ὡς πασίγνωστα τοῖς ἐπιστήμοσι καὶ ἰδίᾳ τοῖς Ἀσκληπιάδαις, ὑπολαμβάνω ματαιοπονίαν νὰ ἀποδείξω δι' ἀρχαίων μαρτυριῶν. Τὸ δὲ ὑπὸ μόνου τοῦ κ. Susemihl ἀπιστούμενον καὶ ἀμφισβητούμενον ἐστὶν ὁ τόπος, ἡ πόλις, ἐν ᾗ ὡς δίδυμα τῆς ἐπιστήμης τέκνα, οἶονε Διόσκουροι, εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τὴν προστασίαν κραταιῶν καὶ φιλομούσων βασιλέων. Ὡς τοιαύτη δὲ οὐδεμία ἄλλη πόλις τοῦ κόσμου ὁμολογεῖται ὑπὸ τῆς ἱστορίας, εἰ μὴ μόνη καὶ μοναδική ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου πόλις, ἐν ᾗ οἱ φιλομουσῶτατοι βασιλεῖς αὐτῆς Πτολεμαῖοι παρέσχον ἀφθονώτατα τὰ μέσα τῆς ἐπιστήμης καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἱατρικὴν διηκούλουν τὰ μέγιστα τὴν πανταχοῦ τοῦ κόσμου αὐστηρῶς ἀπηγορευμένην ἀνατομὴν ζώντων ἀνθρώπων· ὅτι δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἰργάσθησαν ἀμφότεροι ἀναποσπάτως, ἔχομεν δύο σπουδαιοτάτας μαρτυρίας ἐγκρίτων ἀνδρῶν ἱατρῶν, τοῦ μὲν Ἑλλήνος, τοῦ δὲ Ῥωμαίου, ἦτοι τοῦ Γαληνοῦ καὶ τοῦ Κέλσου· τούτων δὲ ὁ μὲν πρῶτος διαρρήδην λέγει περὶ τοῦ Ἡροφίλου «Καὶ μάλιστα γὰρ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρείαν οὕτω γλύφουσι τοὺς καλῶν, οἷς γράφομεν· ἔνθα διατρίβοντα τὸν Ἡρόφιλον ἦνικ' ἀνέτεμεν...». Ὁ δὲ δεύτερος περὶ ἀμφοτέρων claris καὶ disertis verbis μαρτυρεῖ ἐν τῷ προλόγῳ καὶ πρῶτῳ βιβλίῳ τοῦ περὶ ἱατρικῆς (de Medicina) περισθεθέντος συγγράμματος περὶ τῆς συνδιατριβῆς καὶ συνεργασίας τοῦ Ἡροφίλου καὶ Ἐρασιστράτου ἐν τοῖς

— Ὁ Θεὸς ἡξέυρει τί ὑπέφερα· αὐτοὶ οἱ κατηραμένοι Βυρτεμβέργιοι, οἱ ἀμπελουργοὶ καὶ ὑποδηματοποιοὶ μ' ἔφεραν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν. Ἀληθῶς ὅλη ἡ ἐπίσημος συμμαχία ὑβρίσθην ἐν τῷ προσώπῳ μου.

— Πρέπει νὰ εἰσθε εὐχαριστημένοι, ἐξ ἀδελφῆ μου, διότι ἀπηλλάγητε ἀντὶ ἐνὸς μανδύου, εἶπεν ὁ Γεώργιος εἰσάγων τοὺς ἄρτι ἀφικομένους εἰς τὰ δωμάτιά του. Φαντάσθητε, πάτερ μου, ὅτι χθὲς ἐσπέρας, ὅτε ἤμειθα πρὸ τῶν θυρῶν, ἐξεφώνησε λόγον πρὸς τοὺς ἀστούς, ὅπως διεγείρῃ αὐτοὺς καθ' ἡμῶν. Ἐνεκα τούτου ὁ καγκελάριος ἠθέλησε σήμερον τὴν πρωτὴν νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ, μετὰ πολλοῦ δὲ κόπου ἐπέτυχον τὴν χάριν του καὶ τώρα δυσαρεστεῖται κατὰ τῶν Βυρτεμβέργιων, διότι ἔσχισαν τὸν μανδύαν του.

— Μὲ τὴν ἀδειάν σας, εἶπεν ἡ κυρὰ Ῥόζα, προσκλίνουσα τρίς πρὸ τοῦ γραμματέως τοῦ συμβουλίου, ἐὰν δέχησθε τὴν συνδρομήν μου, θὰ ἐπιδιορθώσω τὸν μανδύαν σας κάλλιστα.

Ἡ προσφορὰ αὕτη τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς κυρᾶς Ῥόζας ὑπῆρξε λίαν εὐχάριστος εἰς τὸν Δίτριχ. Συγκατένευσε νὰ καθήσῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ τακτοποιήσῃ τὸν ἱματισμόν του. Ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου τῆς νήματα παντὸς χρώματος καὶ ἤρξατο ράπτουσα τὰς πληγὰς, ἃς ἤνοιζαν ἐπὶ τοῦ μανδύου του οἱ Βυρτεμβέργιοι. Συγχρόνως ὠμίλει αὐτῷ περὶ πολλῶν ἐνδιαφερόντων ζητημάτων καὶ τοῦ τρόπου τῆς παρασκευῆς διαφόρων ἐδεσμάτων.

Ἀπομακρυνθέντος τοῦ Δίτριχ καὶ τῆς Ῥόζας ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Μαρία συνωμίλουν χαμηλοφώνως περὶ τοῦ ἐρωτός των. Οὕτε ὁ σοφὸς Τεθίγκερρος, οὕτε ὁ Βέζιος οὕτε ὁ Κρούσιος, μεθ' ὅσας καὶ ἂν ὀφείλωμεν αὐτοῖς περιέργους εἰδήσεις περὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δὲν ἐγνώρισαν ἡμῖν τί οἱ δύο ἐρωτόληπτοί μας εἶπον ἀλλήλοις κατὰ τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνην πρωτάν. Τὸ μόνον, ὅπερ δυνάμεθα ν' ἀναφύωμεν, εἶνε ὅτι γλυκεῖα εὐδαιμονία

ἀντηνάκλα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Μαρίας· ὅτε μὲν ὑφύσσης εὐθύμως τοὺς ὀφθαλμούς, ὅτε δὲ ταπεινότητος αἰδημόνως αὐτούς. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐφάνετο μειδιδῶσα, ἄλλοτε δὲ ἐρυθριῶσα καὶ διακόπτουσα διὰ τῶν φιλημάτων τῆς πολλὰς τοῦ ἐρωμένου τῆς ἐρωτήσεως.

Ὁ ἀναγνώστης θὰ μᾶς συγχωρήσῃ νὰ παρέλθωμεν ταχέως τὴν σκηνὴν ταύτην, ὅπως ἴδωμεν τί ἐγείνεν ὁ ἰππότης Λιχτενστάιν. Ἀφοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν θυγατέρα του εἰς τὴν φροντίδα τοῦ Γεωργίου καὶ τὸν ἀνεψιόν του εἰς τὰς ἐπιτηδεῖας χειρὸς τῆς κυρᾶς Ῥόζας, μετέβη εἰς τὰ δώματα τοῦ δουκός. Τὰ χαρακτηριστικά του, ἐπὶ τῶν ὀπίων ἡ ἡλικία καὶ ἡ πείρα εἶχον ἐπιθέσει χαρὰν καὶ σοβαρὸν καὶ περισκεμμένον, ἐφάνοντο κατὰ τὴν ὥραν ταύτην σοβαρώτερα καὶ μᾶλλον τεθλιμμένα. Εἶχε κληρονομήσει παρὰ τῶν πατέρων του τὴν πρὸς τὸν οἶκον τῆς Βυρτεμβέργης ἀγάπην· ἡ ἐξὶς καὶ ἡ συμπάθεια εἶχον προσηλωθεὶ αὐτὸν εἰς τοὺς

ἐπομένους χωρίους «Longeque optime fecisse Herophilum et Erasistratum, qui nocentes homines a REGIBUS ex carcere acceptos vivos inciderint, considerarintque» ἐνταῦθα κεφαλαίως γράμμασιν ἔγραψα τὴν λέξιν regibus· διότι αὕτη περιέχει τὸ ζητούμενον ἥτοι τὴν Ἀλεξανδρείαν, οὐδὲν ἄλλο σημαίνουσα ἢ τοὺς Πτολεμαίους βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, τοὺς ἰδρυτὰς τῆς μεγάλης βιβλιοθήκης καὶ τοῦ περιωνύμου Μουσείου, ἐν ᾧ εἰργάσθησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἱ δύο ἱατροὶ καὶ ἀνατόμοι. Εἰ καὶ ἤρκει τοῦτο μόνον τὸ χωρίον πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος, οὐχ ἦττον ἐπισυναπτῶ καὶ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως «Post quem Diocles Carystius, deinde Praxagoras et Chrysippus, tum Herophilus et Erasistratus sic artem hanc exercuerunt, ut etiam in diversas curandi vias processerint.» Ἐπὶ δὲ τούτοις προσθετέον καὶ τρίτον χωρίον τοῦ αὐτοῦ «Siquidem apud antiquos... quos Herophili et Erasistrati aemuli diu tractos non expedierunt.» Τὰς ἀρχαίας ταύτας μαρτυρίας, ἃς ἀπέφυγε νὰ ζητήσῃ ὁ κ. Susemihl ἵνα εὕρῃ τὸ παρ' ἐμοῦ ζητούμενον συνῶδ᾽ τῇ τῶν ἀρχαίων παρακελεύσει «τὸ δὲ ζητούμενον ἄλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμελοῦμενον» ἔχοντες ὑπ' ὄψει οἱ συντόνως ἐρευνήσαντες τοὺς ἀρχαίους νεώτεροι ὁμοφώνως ἀπεδέξαντο ὅτι ὁ Ἐρασιστράτος καὶ Ἡρόφιλος οὐδαμῶς ἄλλαχού εἰργάσθησαν ἢ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὡς ὁ μὲν Hecker λέγει «Nach Celsus und Galen's Zeugniß lebten in Aegypten zur Zeit des ersten Ptolemäus die beiden grössten Zerglieder... Herophilus und Erasistratus» καὶ ἄλλαχού «Dass Herophilus mit Erasistratus zugleich in Alexandrien gelebt hat leidet durchaus keinen Zweifel» καὶ ἐπισυναπτει ὅτι «καὶ εἰ μηδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν ὑπῆρχε περὶ

τούτου, ἤρκει ἡ ὁμοιότης τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τούτου.» Ὁ δὲ Schultze ταῦτ' ἐπιβεβαιῶν «Præsertim quem Celsus noster hos dum viros jungat illo loco (Ἀλεξανδρείᾳ) quem superius dedimus, quo de virorum hominum diflectione ab illis instituta agitur.»

Μετὰ τὴν παράθεσιν τῶν ἐπισήμων τούτων ἀρχαίων μαρτυριῶν καὶ τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῶν ὑπὸ πάντων τῶν νεωτέρων, τῶν εἰδικῶς ἀσχοληθέντων ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, πάντῃ περιττὸν ὑπολαμβάνων νὰ παρατείνῃ τὸν λόγον καὶ οὐδεμίαν ἀξίωσιν ἔχων ἐπὶ τῆς ὁμολογίας χάριτος, πέποιθα ὅτι ὁ κ. Susemihl θὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ὁρθότητα τῶν λεγομένων καὶ θὰ ἀνομολογήσῃ ὅτι ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς ἀτελοῦς ἐρευνῆς τοῦ Rosenbaum ἐν πλάνῃ καὶ ἀπάτῃ διετέλει μέχρι τοῦδε.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς λοιποῖς ὁ κ. Susemihl ἀποκρούει ὅτι ἡ ἐμπειρία ἐπὶ κρίσεως αὐτοῦ ὑπερβαίνει ἐθνικὴν ζηλοτυπίαν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀναφέρεται εἰς τὴν εὐμενῇ κρίσιν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Thurot, ἀναγκάζομαι νὰ προσθέσω ὅτι εἰ μὴ πράγματι τοιοῦτον χαμαιζήλον αἰσθημα ὑπηγόρευσε τὸ ἐμπαθὲς τῆς ἐπικρίσεως, ἐξ ἀπαντος ὅμως προσωπικῇ ἀντιπάθειᾳ ἐκίνησε τὸν κάλαμον αὐτοῦ καὶ ἐν χολῇ ἀντὶ μελάνης ἐνέβαψεν αὐτόν. (eine starke Galle hat ihm gereizt).

Πρῶτον μὲν γάρ, ἐκ τοιοῦτου ποταποῦ ἐλαττηρίου ὁρμώμενος, ἐδημιούργησεν ὡς ἀμαρτήματα τὰ ὁρθῶς ἔχοντα περὶ Ἐρασιστράτου, ὡς ἀνωτέρω εἰδείχθη, καὶ τὰ ἴδια ἀμαρτήματα ἀνέγραψεν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ Γαλάτου. Δεύτερον δὲ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ ἐχαρὰκτῆρισεν ὡς ἀναξίαν παντὸς λόγου «so kann ich sie nur als gänzlich wertlos bezeichnen». Τρίτον δὲ πάσας τὰς τοιαύτας ἐργασίας τοῦ Γαλάτου κατακρίνει καὶ καταδικάζει καὶ λεληθότως ὁμολογεῖ ὅτι εἰς ὅν τινα φαίνεται ἡ κρίσις αὕτη λίαν τραχεῖα

καὶ σκληρὰ «zu hart», αὐτὸς παραβάλλει τὴν μετάφρασιν ταύτην πρὸς τὰς κριτικὰς παρατηρήσεις τοῦ Thurot. Παραλείπων καὶ ἄλλα πολλὰ δριμύα καὶ σκληρὰ οἷον «recht groben früheren Missverständnisse» καὶ κατωτέρω «Um so lebhafter bedauert man... durch einzelne hässliche Abgeschmacktheiten» Das Allerauffallendste... thörichte Behauptung», ἡ ἀνασκευὴ τῶν ὁποίων οὐδόλως ἀπόκειται μοι, παρατηρῶ ὅτι ὁ Barthélemy-Saint-Hilaire ἀνεγνωρισμένος ἐστὶν ὡς εἰς τῶν διαπρεπεστάτων λογίων καὶ σοφῶν τῆς Γαλλίας, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος τῶν νῦν ζώντων ἐν Γαλλίᾳ πλεῖον ἐνέκυψεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅσον αὐτός, ὅτι πλεῖστα συγγράμματα αὐτοῦ ματέφρασε καὶ ὅτι ἐν τούτων τὸ «περὶ Μεταφυσικῆς» καὶ ὁ συμπατριώτης τοῦ κ. Susemihl E. P. Görgens μετέφρασεν ἐκ τῆς Γαλλικῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς πρωτοτύπου ἑλληνικῆς, ὅπερ οὐ τὴν τυχοῦσαν περιποιεῖ τιμὴν τῷ σοφῷ Γαλάτῃ. Πάντα δὲ ταῦτα ὑποδηλοῦσιν ὅτι πρὸς τῇ ἀτομικῇ ἀντιπάθειᾳ ὑπενήργησε κατὰ τι καὶ τὸ τῆς ἐθνικῆς ζηλοτυπίας αἰσθημα μεθ' ὅλην τὴν σπουδαίαν ἀποποίησιν καὶ διάψευσιν τοῦ κ. Susemihl.

M. Γ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἑβδομάδος.»

Εἰς τὸ παρελθὸν φύλλον ὁ σεβαστὸς φίλος κ. Γ. Σακκελίων γράφει ὅτι τὰ δημοσιευόμενα ὑπ' ἐμοῦ περὶ τῶν ἱεραρχῶν Λαρίσσης καὶ Δημητριάδος, εἰς τὰς συμπληρώσεις τοῦ ἡμερολογίου «ἡ Φήμη», «ταῦτα οὔτε νέα εἰσὶν οὐδ' ἀγνωσόμενα, διότι μετελήφθησαν ἐν τῷ χειρογράφῳ κατ' ὄνομα καὶ κατὰ γράμμα ἀπαρᾶλλακτως ἀπὸ τὸν τοῦ σοφοῦ Le Quien Oriens Christianus.»

πρίγκιπας, οὔτινες, διαρκούσης τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ζωῆς εἶχε βασιλεύσει ἐπὶ τῆς Βυρτεμβέργης, ἡ δυστυχία δὲ καὶ ἡ συκοφαντία, αἵτινες κατεδίωκον ἀκαταπαύστως τὸν Οὐλρίχον ἀντὶ νὰ ψυχράνωσι τὴν καρδίαν τοῦ γέροντος ἱππότη, εἶχον ἀπ' ἐναντίας χρησιμοποίησιν ἵνα ἐνώσωσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ δουκὸς διὰ στενωτέρων δεσμῶν. Πλήρης χαρᾶς, ὡς μνηστὴρ μεταβαίνων εἰς τὸν γάμον του, μετ' εὐρωστίας νεανίου διέπορευε τὸν μακρὸν καὶ κοπιώδη δρόμον ἀπὸ τοῦ Πύργου του εἰς Στουτγάρδην, ἅμα τῇ πρώτῃ εἰδήσει ὅτι ὁ δούξ ἐκυρίευσεν τὴν Λεομβέργην καὶ ἐβάδιζε κατὰ τῆς πρωτευούσης. Μὴ ἀμφιβάλλων οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν περὶ τῆς νίκης τοῦ δουκὸς ἔφθασεν εἰς Στουτγάρδην τὴν ἐπιούσαν τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Οὐλρίχου.

Αἱ εἰδήσεις ὅμως, ἃς συνέλεξεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Γεωργίου ἀναβαίνων τὴν κλίμακα μετ' αὐτοῦ καὶ τῆς Μαρίκας, δὲν ἦσαν φύσεως ἱκανοποιητικῆς.

— Ὁ δούξ, εἶχεν εἶπῃ ὁ Γεώργιος χαμηλοφώνως αὐτῷ, ὁ δούξ δὲν εἶνε πλέον, ὅτι ὤφειλε νὰ εἶνε. Ὁ Θεὸς εἰξεύρει τί σκέπτεται νὰ κάμῃ τὴν χώραν του, ἀλλὰ καθ' ὅδον ἐξεφράζετο πολὺ κακῶς. Ἐχει πολὺ κακοὺς συμβούλους! Ὁ καγκελάριος Ἀμβρόσιος Βολλάν...»

Μόνον τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο πλέον ἢ ἀρκετὸν ὅπως προξενήσῃ μεγάλας ἀνησυχίας εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἱππότη Λιχτενστάιν. Ἐγνώριζε καλῶς τὸν Βολλάν. Ἐγίνωσκεν ὅτι ἦτο ἄνθρωπος ἱκανώτατος, ἐντριβέστατος εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους καὶ διατεθειμένος νὰ παράσχῃ τὰς δυσχερεστεράς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ ἐγνώριζεν ἐπίσης ὅτι πολλάκις εἰδείχθη κρυφίνους, ἂν μὴ ἐπίορκος.

— Ἐὰν ὁ δούξ παράσχῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ ἐὰν ἀκολουθήσῃ τὰς συμβουλὰς του, ὁ Θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Διὰ τὸν Ἀμβρόσιον ἡ χώρα εἶνε τεμάχιον δέρματος, ὅπερ δύναται νὰ κόπῃ κατὰ τὴν φαντασίαν του.

Τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ γέρον Λιχτενστάιν διερχόμενος τοὺς διαδρόμους. Ἐφερὲ τεθλιμμένος τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ μακροῦ λευκοῦ πώγωνός του καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του ἔλαμπεν ἡ ἀφροσύνη του εἰς τὸν δούκα.

Ἀμέσως ἐγένετο δεκτὸς καὶ εὔρε τὸν δούκα εἰς μεγάλην σύσκεψιν μετὰ τοῦ Ἀμβρόσιου.

Οὗτος ἐκράτει διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὑπερμέγεθες πτερόν κύκνου καὶ διὰ τῆς ἐτέρας περγαμνὴν γεγραμμένην διὰ πολλῶν κοσμημάτων, ἐκ δέσματός μέλανος ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ. Ὁ δούξ ἔπαιζεν εἰς τὰς χεῖρας του μεγάλην τινὰ σφραγίδα. Ἐφαίνετο παλαιὸν κατ' ἐαυτοῦ. Ὅτε μὲν ἐξήταζε τὸν καγκελάριόν του προσεκτικῶς, ὅτε δὲ τὸ βλέμμα του ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς σφραγίδος. Ἦσαν ἀμφοτέρω τοσοῦτον εἰς τὴν συνδιάλεξιν τῶν ἀπασχολημένοι, ὥστε ὁ Λιχτενστάιν εἶχεν ἤδη εἰσέλθει εἰς τὸ δωματίον καὶ οὐδεὶς παρετήρησεν αὐτόν. Ἐθεᾶτο μετὰ ζωηροῦ ἐνδια-

Ἐχει καλῶς. Τί παύομεν ὁμῶς ἡμεῖς διότι ἐν τῷ χειρογράφῳ ὁ ἀείμνηστος Γ. Αἰνιῶν ἔχει λάβῃ τὰς περὶ τῶν ἀνωτέρω ἱεραρχῶν πληροφορίας ἐκ τοῦ Le-Quien Oriens Christianus;

Μήπως ἡμεῖς τὰς πληροφορίας ταύτας τὰς ἐξεδώκαμεν ὡς ἀνεκδότους; μήπως διισχυρίσθημεν ὅτι δημοσιεύομεν ἤδη τὸ πρῶτον ταῦτα, ἀγνωστά πράγματα; Βεβαίως ὄχι. Ὁ συντάκτης τοῦ ἡμερολογίου «ἡ Φήμη» ἐδημοσίευσεν τοὺς ἀπὸ τοῦ 1550 καὶ ἐντεῦθεν ἀρχιερεῖς τῆς Δαρίσσης καὶ τῆς Δημητριάδος. ἠγνύει δὲ τοὺς πρὸ τοῦ ἔτους τούτου εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐπισκοπὰς χρηματικίσαντας ἐπισκόπους. Εἰς τὸ ἀρχαῖον τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐγίνωσκον ὅτι ὑπῆρχε χειρόγραφον εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέροντο καὶ οἱ πρὸ τοῦ 1550 ἀρχιερεῖς τῶν ἀνωτέρω ἐπαρχιῶν· εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐνόμισα πολὺ φυσικὸν ἀντὶ τῆς ἐξέτασιν τῶν πληροφοριῶν καὶ ἄλλας νέας μελέτας καὶ πηγὰς, νὰ δημοσιεύσω τὰς περὶ τῶν ἀνωτέρω ἐπισκοπῶν πληροφορίας κατὰ τὸ ἀνὰ χεῖρας χειρόγραφον χωρὶς οὐδόλως νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι δημοσιεύω ἀγνώστους πληροφορίας, καθόσον δὲν ἤμην βέβαιος περὶ τοῦτου, ἐπεφυλαττόμην δὲ πάντα ἐν καιρῷ νὰ ἐξετάσω τὰ διάφορα ἐμπεριεχόμενα τῶν χειρογράφων τοῦ σοφοῦ Αἰνιῶνος τίνα ἦσαν ἐκδεδομένα καὶ τίνα οὐ. Οὐχ ἦττον ἐπειδὴ ὁ ἀληθὺς διακεκριμένος ἐπιστήμων κ. Γ. Σακελλίων προὔλαβε παραβολὴν, ἣν πάντως ὤφειλον ἐγὼ νὰ πράξω, δημοσίᾳ δὲ ἐθεώρησα καλὸν νὰ δώσῃ τὴν τοιαύτην ἐξήγησιν πρὸς πρόληψιν πάσης παρεξηγήσεως, διὰ τοῦτο δημοσίᾳ καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν αὐτῷ τὰς ἡμετέρας εὐχαριστίας, καθόσον διὰ τῆς σεβαστῆς αὐτοῦ παρατηρήσεως καθιστᾷ ἡμῶς βεβαίως προσεκτικωτέρους διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ ὄνομα Νεωτέρως ἀντὶ Νεκταρίου εἶναι τυπογραφικὸν λάθος, ἄλλως εἰς τὸ

χειρόγραφον καθρότατα ἀναγινώσκεται Νεκταρίος.

Καὶ ταῦτα μὲν εἰς ἀπάντησιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Σακελλίωνος γραφέντων.

Νοτιστώμεθα δὲ εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον τῆς «Ἐβδομάδος» εἶναι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Νεκταρίου Δομνικανοῦ μοναχοῦ, ὅστις ἐκ τῆς ὑπογραφῆς του «εὐρέτης» φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι μόνον μοναχὸς ἀλλὰ καὶ εὐσεβὴς ἱερομόναχος.

Χάριν τοῦ ἀθόφου τούτου μοναχοῦ, ὅστις, μὴ ἐννοῶν καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν, ἐκπλήσσεται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ἑλληνικῶν γραμμάτων, καὶ συχνὰ ἡ μετριότης του ἐρωτᾷ κατὰ τίνας γραμματικὸς κανόνας θὰ ἐλέγομεν «ἡ Δημόκριτος» καὶ ἂν δυνάμεθα ὅπως λέγομεν «ὁ Ἀριστοτέλης» νὰ λέγομεν καὶ «ἡ Ἀριστοτέλης», χάριν τοῦ μοναχοῦ τούτου, ἂν δὲν λυπήσθε τὰς στήλας τοῦ ἀξιολόγου περιοδικοῦ σας, δύνασθε νὰ καταχωρίσητε εἰς τὸ παρὸν ἢ εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τὴν ἐσώκλειστον πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν μου, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ταπεινὸς οὗτος μοναχὸς ἐκ τῶν προτέρων μᾶς διαβεβαίωσεν περὶ τῆς εὐγνωμοσύνης του καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον καὶ εἰς altario privilegato νὰ ἀναγινώσκῃ ἐνίοτε καμμίαν λειτουργίαν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.

Ἑμέτερος

Γ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ

MARIA KALPA ΔΑΟΥΕΣ (DAWES)

Ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπανακάμπτουσα εἰς Ἀγγλίαν ἡ μουσοτραφὴς καὶ λογία Ἀγγλίσ Μαρία Κλάρα Δάουεσ πρῶτη τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ γυναικῶν ἀναγορευθεῖσα διδάκτωρ τῆς φιλολογίας. Γεννηθεῖσα ἐν Surbiton πολίχυνν κειμένην εἰς ἀπόστασιν σιδηροδρομικῆς ὥρας ἀπὸ τοῦ Λονδίνου παρὰ γονέων φιλομαθῶν καὶ λογίων, ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἔδειξε τρανὰ δείγματα τῆς ἐκτάκτου αὐτῆς εὐ-

φυίας καὶ φιλομαθείας· ὁ πατὴρ αὐτῆς κληρικὸς εὐσεβὴς καὶ ἐλλόγιμος ὡς καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ὁμιλοῦντες εὐχερῶς τὴν Ἑλληνικὴν, ὡς ἔσχον τὴν εὐτυχίαν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως νὰ ἰδῶ γνωρίσας αὐτοὺς κατὰ σύμπτωσιν εἰς τὴν γενέτειραν τῆς λογίας Ἀγγλίδος πόλιν κατὰ τὴν ἐκεῖσε περιοδεῖαν μου, ἐγκαλούχησαν αὐτὴν παιδιόθεν μὲ τὰ νάματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἐνεστάλαξαν αὐτῇ ἐκ τρυφερῆς ἡλικίας τὸν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν διακαῆ ἔρωτα. Περαιτώσασα τὴν ἐγκύκλιον αὐτῆς σπουδὴν καὶ φλεγομένη ὑπὸ τοῦ πόθου ὑψηλοτέρως παιδεύσεως ὑπέστη τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν φιλολογικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κανταβρυγίας. Μετὰ τριετίης δὲ εὐδοκίμου σπουδῆς ὑποστᾷσα τὴν διδακτορικὴν δοκιμασίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου ἀνηγορεύθη πρῶτη αὕτη Ἀγγλὶς διδάκτωρ τῆς φιλολογίας. Ἡ φήμη αὐτῆς ὡς δεσποινίδος ἐξόχου καὶ εὐπαιδευτοῦ πρῶτης καταρριψάσης τὸν φραγμὸν τῆς διακρίσεως μεταξὺ τῶν δύο φύλων καὶ θεΐσης θορακλέως τὰς βάσεις τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἀπὸ κοινοῦ ἐπιστημονικῆς συμπράξεως καὶ συνεργασίας διέδραμε ταχέως τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἤδη αὕτη θεωρεῖται ἐν αὐτῇ τὸ ἐγκαλλώπισμα καὶ ἀγλαΐσμα τοῦ γυναικείου φύλου.

Ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς κλασικῆς αὐτῆς παιδεύσεως θεωρήσασα τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τὴν μελέτην τῶν ἀπαρριλλῶν καὶ ἀθανάτων μνημείων, ἅτινα ἡ κλεινὴ ἀρχαιότης παρήγαγε, ἐπισκέφη τὰς Ἀθῆνας πρὸ ἔτους μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς Ἐλισάβετ, δεσποινίδος λογίας καὶ εὐπαιδευτοῦ ἀποφοίτου τῆς σχολῆς τῶν Μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τὸν χρόνον τοῦτον τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς τῆς κατέτριψεν εἰς τὴν ἐντελῇ ἐκμάθησιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ἣν γράφει μετ' εὐκαιρίας ἀνυπερβλήτου, καὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ σπου-

φέροντος τὸ εὐγενὲς τοῦ Οὐλρίχου πρόσωπον. Ἀνέγνω ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του, τὰ μᾶλλον διάφορα αἰσθήματα. Τὸ μέτωπόν του ἐρρυτιδοῦτο, τὰ βλέφαρά του ἐκινούντο ζωηρῶς, οἱ ὀφθαλμοὶ του περιστρέφοντο ἐντὸς τῶν κογχῶν· ἔπειτα τὸ μέτωπόν του ἐγίνετο λεῖον, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐζωγραφίζετο ἡ ἐμβοήθεια καὶ ἡ μελέτη, ἐνίστε δὲ γλυκεῖα ἀγαθότητος ἐκφρασίς ἐφαίνετο μετριάζουσα τὴν αὐστηρότητα τῆς φυσιογνωμίας του, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸν κίτρινον μανδύαν, κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας του τὴν ἐκ πτεροῦ γραφίδα, ἵστατο ἐνώπιόν του ὡς πειρασμὸς. Περιεστράφη περὶ αὐτὸν ὡς ὅρις τοῦ Παραδείσου καὶ τὸ αὐτῶν μεδίδια, ἡ ἐκφρασίς τῆς ἐντιμότητος, ἣν ἐγίνωσκε νὰ διδῇ εἰς τοὺς μικροὺς πρασίλους ὀφθαλμούς του, ὅταν ὁ κύριός του ἠτένιζεν αὐτόν, ἔμελλον νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν δούκα νὰ δρέψῃ τὸ μοιραῖον μῆλον.

— Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω, εἶπε διὰ

βραγχυῆς φωνῆς, διατί δὲν θέλετε νὰ τὸ κάμετε. Ὁ Κάϊσαρ ἐδίστασε τόσον, διὰ νὰ διαβῇ τὸν Ρουβίκωνα; Μέγας ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην μεγάλων μέσων καὶ οἱ σύγχρονοί σας ὅπως καὶ οἱ μεταγενέστεροι θὰ σᾶς ἐπαινέσωσι διότι συνετρίψατε τὰς ἀλύσεις ταύτας.

— Καὶ εἰσθε βέβαιος Ἀμβρόσιε Βολλάν; ἠρώτησεν ὁ δούξ παρατηρῶν αὐτὸν ζοφερῶς. Θὰ εἰπῶσιν ὁ Οὐλρίχος ἦτο τύραννος. Κατέστρεψε τὴν ἀρχαίαν τάξιν ἣν ἡμεῖς ἠτο ἱερὰ εἰς τοὺς πατέρας αὐτῶν. Ἐσχίσε τὴν συνθήκην, ἣν ὁ ἴδιος συνέταξε, μετεχειρίσθη τὴν χώραν του, ὡς χώραν κατακτηθεῖσαν καὶ δὲν ἐτήρησε τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους...

— Συγγνώμην, ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ Ἀμβρόσιος τὸ πᾶν ἐξαργυρᾷ ἐκ τοῦ ζητήματος: ποῖος εἶνε κύριος; ὁ δούξ ἢ ἡ χώρα; Ἐὰν ἡ χώρα εἶνε κύριος διαφέρει, τότε εἶνε ἀνάγκη πράγματι συνθηκῶν ὅρων καὶ ἐγγράφων. Οἱ ἱππῶται τότε καὶ οἱ ὑποτελεῖς εἶνε οἱ κύριοι, ἢ δὲ

Ἵψηλότης σας εἶνε ἀπλοῦν ὄνομα. Ἀλλ' ἐὰν εἰσθε πράγματι ὁ κύριος τότε σεῖς θέτετε τοὺς νόμους. Ἐχετε τὴν λαβὴν εἰς τὰς χεῖρας· τῶρα εἰσθε σεῖς ἀκόμῃ ὁ κύριος καὶ ὁ δεσπότης. Ἀφήσατε τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, ἰδοὺ ἄλλο νέον. Λάβετε τὸν κάλαμον θορακλέως καὶ ὑπογράψατε.

Ὁ δούξ ἔμεινεν ἐπ' ὀλίγον ἀναποφάσιστος· αἱ παρειαὶ του ἔκαον, ἔπειτα ἀνηγέρθη, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν εἰσέτι προσηλωμένοι χαμαί. Ἀφῆνης ὕψωσεν αὐτοὺς σπινθηροβολοῦντας καὶ πλήρεις ὑπερηφανείας.

— Ὀνομάζομαι δὲ Βύρτεμπεργ, εἶπε. Ἐγὼ εἶμαι ἡ χώρα καὶ ὁ νόμος, ὑπογράφω. Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ἵνα λάβῃ τὸν κάλαμον, δὲ παρούσας αὐτῷ ὁ καρχαλιός του, ὅτε ὁ βραχίον του ἐκρατήθη μετὰ ἡρέμου βίας ὑπὸ ξένης χειρός. Ἐστράφη ἐκπληκτος καὶ τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γαλινιαίας, ἀλλ' αὐστηρὰς φυσιογνωμίας τοῦ ἱππότη Λιχτενσταϊν.

(Ἐπεται συνέχεια)

δὴν τῶν προγονικῶν ἡμῶν κειμηλίων πρὸς ἃ ἔτρεφε λατρεῖαν ἀληθῆ καὶ θαυμασμὸν ὑπέμετρον.

Ἐπεσκέφθη τὰς ἱστορικωτέρας πόλεις καὶ θέσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος: τοὺς Δελφοὺς τὸν Ὁρχομένον, τὰς Θήβας τὴν Αἰγίαν, τὸ Σούνιον, εἰς δὲ τὴν περιοδεῖαν ταύτην ἠτύχησα νὰ συνοδεύσω αὐτὴν καὶ ἐγὼ θαυμάσας τὸ βαθὺ καὶ ἐρευνητικὸν αὐτῆς πνεῦμα καὶ τὴν ἀκαταπόνητον περιεργίαν καὶ φιλομαθειαν, πρὸς δέ, τὰς Μυκῆνας Τίρυνθα Σπάρτην καὶ Ὀλυμπίαν, ἀποκομίσασα ἐξ Ἑλλάδος τὰς ἀρίστους τῶν ἐντυπώσεων καὶ πλουτίσασα τὸν θησαυρὸν τῶν κλασικῶν αὐτῆς γνώσεων διὰ τῆς αὐτοπροσώπου ἐνδελεχοῦς ἐξερευνησεως καὶ μελέτης τῶν ἀθανάτων καὶ αἰώνιων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος: εἰς ἡμᾶς δὲ ἀναχωρήσασα κατέλιπε γλυκεῖαν καὶ ἀνεξάλειπτον τὴν ἀνάμνησιν τῆς φιλογρηγοῦς μετ' αὐτῆς γνωριμίας καὶ ἀναστροφῆς καὶ τὸν ἀμέριστον πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ αὐτῆς χαρίσματα θαυμασμὸν.

Ἀθήνησι.

Π. Γ. ΚΑΣΤΡΩΜΕΝΟΣ δ.φ.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΜΥΘΟΙ—ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΕΣ

ΥΠΟ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ (ΦΩΤΑΚΟΥ).

(πρώτου ὑπασπιστοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη)

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΗΛ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ

ΠΗ'

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ μακαρίτης Χριστόδουλος ὁ Ἡπειρώτης ἀφῆκε τὰς δύο οἰκίας του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον διὰ τῆς διαθήκης του. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἰ. Κωλέτης, εἶπε δημοσίως μὲ βαρὺν τρόπον, ὅτι ἔκαμε τὸ Ἡπειρωτικὸν χρέος του, ἀλλ' αὐτὸς ὅταν ἀπέθανε δὲν ἄφησε τίποτε εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

ΠΘ'

Ὅταν οἱ Ἕλληνες ὑπηρετοῦν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, ὁ στρατηγὸς Ἀγγλὸς διὰ νὰ τοὺς μάθῃ γράμματα, εἶπεν ὅτι ὅποιος δὲν μάθῃ νὰ γράφῃ μόνος τὸ ὄνομά του δὲν θὰ ἔχῃ τὸν μνησιαῖον μισθὸν του. Ὁ δὲ Νικήτας Σταματελόπουλος ἀκούσας ταῦτα, ἐγέμισεν ὅλους τοὺς τοίχους τῆς Ζακύνθου, ὅσοι ἐξόντο, μὲ τὸ ὄνομά του, ὡς καὶ τὰ κομμάτια τῶν κεραμιδιῶν καὶ τῆς πλακούλας τῆς ἀκρογιαλῆς καὶ ὅπου ἐστέκετο αὐτὸ ἔκαμνε καὶ οὕτω ἐσυνήθισε νὰ γράφῃ τὴν ὑπογραφήν του. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔκαμαν τότε καὶ ἄλλοι πολλοί.

ΡΑ'

Ὁ Κυβερνήτης εἶπε μίαν φορὰν, ὅτι σχολεῖον ἀμύνει χωρὶς Ἐκκλησίαν, ἢ δὲ Ἐκκλησία δὲν ἀμύνει χωρὶς σχολεῖον.

ΡΒ'

Ἡ μητέρα τῶν καπεταναίων Μέλων ἀπὸ τὰ Κοντοβούνια τῆς Τριφυλλίας, ἐπειδὴ τὰ παιδιὰ της ἦσαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν ἐπῆραν εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἐβγήκε μίαν ἡμέραν ἔξω

διὰ νὰ περιπατήσῃ καὶ κατὰ τύχην εὔρε τὸν ῥήγαν γιγέρην χάμου σχισμένον. Ἀποῦ τὸν εἶδε ἐσκυψε, τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ἐφίλησε, καὶ ἐκαταράσθη ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκοφοκεφάλισε διότι τὸν ἐνόμισεν ἄγιον. Ἐπειτα τὸν ἔφερεν εἰς τὸ σπίτι της καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τὸ προσκυνητᾶρι της μαζὺ μὲ τὰς ἄλλας εἰκόνας. Οὕτως εἶχον καταντήσῃ οἱ Ἕλληνες τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὴν τυραννίαν, ὥστε οὔτε τὰ χαρτιὰ τοῦ τσόγου ἐγνώριζον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διότι, ἐξαιρουμένων τινῶν πόλεων, ὅλοι οἱ ἄλλοι τὰ χαρτιὰ τὰ ζωγραφημένα ἔχοντα μοῦτρα ἀνθρώπων ὡς ἁγίους τὰ ἐθεωροῦσαν.

ΡΓ'

Εἰς τὰ χωρία τοῦ Ἀργους Στέρναις, Κάτω καὶ Ἐπάνω Μπέλεσι δοξάζουν, ὅτι ὅποια γυναῖκα τύχει νὰ γεννήσῃ ὅταν γεννᾷ ἡ λαφίνα θὰ γείνη στεῖρα ἕως δώδεκα ἔτη, διότι καὶ ἡ λαφίνα, ἂν δὲν γείνη 12 χρόνων, δὲν κάνει παιδί. Τοιαύτην πρόληψιν ἔχουν.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1650 ἦσαν εἰς τὰ βουνὰ τῶν ἐλάφια, τώρα ὅμως δὲν φαίνονται, διότι τὰ ἐσκότωσαν οἱ κάτοικοι τῶν ἀνωτέρω χωρίων, οἱ ὁποῖοι κυνηγοὶ γίνονται.

Περὶ δὲ τῶν ἐλαφίων μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγεται καὶ τοῦτο. Ἐσκότωσαν τὴν λαφίναν, καὶ τὸ μουσχάρι της ἔπεσε πλησίον τῆς μανας του νὰ φορήσῃ ἀπὸ τὴν λύπην του, καὶ τοῦ ἔχουν τραγοῦδι.

ΡΔ'

Εἰς τὸ Κάτω Μπάλεσι ἀντικρὺ εἶναι βράχοι πολλοί. Ἐκεῖ ὑπάρχει σπηλιὰ κτισμένη, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Νταούλι, καὶ μέσα εἰς αὐτὴν εἶχον οἱ κάτοικοι τὰ πράγματα τῶν καὶ τὰ σκουτικά τῶν διὰ νὰ τὰ σώσουν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἀπὸ τοὺς Ρουμελιώτας οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐγδυναν.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Περὶ τῆς μελέτης τοῦ κ. Vercontre, ἦν ἡγγεῖλαμεν ἤδη προλαβόντως, ὀλίγα τινα, καθὰ ὑπεσχέθημεν, κρίνομεν καλὸν νὰ εἰπώμεν συντόμως, προστιθέντες εἴ τι γινώσκουμεν.

Οἱ ἀσθενεῖς ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Ἀσκληπιοῦ κοιμώμενοι, ἐπίστευον ὅτι ἰατρεύονται λειχόμενοι ὑπὸ ὄψεων, ὡς γνωστόν, ὑπὸ κυνῶν, ὡς ὁ κ. Reinach ἀπέδειξε, καὶ ὡς μαρτυρεῖ ἐπιγραφή ἐπὶ στήλης γεγραμμένη καὶ διδάσκουσα, ὅτι κοιμώμενον τινα τυφλὸν παῖδα κυὼν τις ἔανε λείχων, τέλος ὡς ὀρθῶς ὁ κ. Vercontre ἰσχυρίζεται καὶ ὑπὸ ἄλλων ζώων, οἷον ἀμνάδων καὶ ὄσων, κατὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον, γυνή τις ἀλγοῦσα τὸ στήθος, εἶδε κατ' ὄναρ, ὅτι ἀμνάς τις τοὺς μαστοὺς αὐτῆς ἐθήλασεν· εἴτα δ' ἰάθη. Εἰκότως ἄρα τὸ ὑποτιθέμενον τοῦτο ὄναρ ἐγένετο ἐν ναῷ Ἀσκληπιοῦ, ἔνθα ταῖς ἀμνάδων ἐπετάσσεται νὰ λείχῃσι τοὺς πάσχοντας. Πῶς δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς μόνον τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ ἀνῆκον

προνόμιον τῆς ἰάσεως σύμπας ὁ Ὀλυμπος φρονήσας παρέλαβε, καὶ πῶς οἱ ἱερεῖς τῶν ἄλλων θεῶν ζηλοῦντες τοὺς τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὰ πάντα ἐπράξαν, ὅπως διασύρωσι τὰ ἱαματικά αὐτῶν μέσα καὶ κραδάνωσιν οὕτω τὴν πρὸς αὐτοὺς πίστιν τῶν ἀσθενούντων καὶ τέλος πῶς οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνος πρῶτοι τῶν ἄλλων παρέλαβον τὴν ἱατρικὴν, ὁ συγγραφεὺς χαριέντως ἐκτίθησι· καθ' ὅσον, κατὰ Πίνδαρον, Εὐριπίδην καὶ ἄλλους, ὁ Ἀπόλλων εἶνε πατὴρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Τίς ἡ ἀνάγκη πολλῶν πόνων; Ἐν βῆμα χωροῦσιν οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερεῖς καὶ ὁ θεὸς οὗτος πατὴρ τῆς ἱατρικῆς ἀναφαίνεται. Ἐπικουρήσαντος δὲ ἐπὶ νόσῳ λοιμώδει τοῦ Ἀπόλλωνος, ἡγέρθη ναὸς ἐν Βάσσαις Ἀπόλλωνος τοῦ Ἐπικουρίου ὡς λέγει ὁ Πausanias (8, 41, 7 κ. ἐφ.). Ἐπειτα ἀναφαίνεται ἡ Ἀθηνᾶ (Υἱεία), ἡ Ἀρτεμις (ἐν Ἐφέσῳ), ἡ Δήμητρα, ἡ Ἀφροδίτη κ. ἄ. ἔτι δὲ αὐταὶ αἱ νύμφαι «Ἀνιγρίδες» (Paus. 5, 5, 11).

Ἀλλὰ τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ κοιμῶνται ἐν τοῖς ναοῖς, ὅπως ἰατρευθῶσι τῇ βοηθείᾳ θεοῦ ἢ θεᾶς, διατηρεῖται μὲν ἐν Λέσβῳ, ὡς ὁ κ. Perrot παρετήρησεν, ἀλλὰ καὶ ἐν Τήνῳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ὡς οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπίστευον, τῇ ἐπικουρίᾳ ἢ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἢ ἄλλου θεοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν Τήνῳ ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας διακυνκτερεύοντες, πιστεύομεν εἰς τὴν χάριν της, ὅπως ἐκεῖνοι εἶχον παραδείγματα θαυμασίων τῶ ὄντι ἰάσεων, ἅτινα ἐν στήλαις ἀνέγραψαν ἢ ἐν βιβλίοις, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τοιαῦτα. Πῶς ἄρα νὰ ἐρμηνεύσωμεν τοῦτο;

Γ. Μ. Σ.

Ὁ ἐν τῇ ἀγαπητῇ Μασσαλίᾳ διατρέβων λόγιος καὶ φιλόπατρις Ἕλλην κ. Γεώργιος Σπυρίδης ἀγγέλλει τὴν γαλλιστὶ ἐκδοσιν ἱστορικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συγγράμματος «L'éducation à travers les ages et le role de la race Grécolatine dans le monde.»

Ὁ κ. Σπυρίδης ἀπὸ δεκαετίας ἐν τῷ κλεινῷ ἄστει τῶν Φωκίων παρεπιδημῶν καὶ ἐπαγγελλόμενος τὸν διδασκαλὸν τῆς Ἑλλ. γλώσσης οὐδέποτε ἀπόκνησε συνωδὰ τῇ ὑψηλῇ ἀποστολῇ τοῦ Ἑλλήνος διδασκάλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀθροῦς τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος, διαφωτίζων καὶ ἀνασκευάζων τὰς τε καθ' ἡμῶν ἐξ ἀμαθείας πλάνας καὶ τὰς πεπαλαιωμένας τῶν πολλῶν προλήψεις, καθιστῶν ἅμα ψηλαφητάς, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας καὶ χάριτας, ἅς τὸ ἡμέτερον ἔθνος, οὐ μόνον τὸ πάλα ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Μεσαίῳ καὶ ἐν τῇ Ἀναγεννήσει, πρόσθε δὲ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς, αὐθορμήτως τε καὶ ἀνεπιφθόνως εἰς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα ἐπεδαφιεύσατο.

Ἰδίᾳ ὅμως τὰς διαλέξεις ἐποιήσατο ἐν τε τῇ Γυμναστικῇ Ἐταιρείᾳ καὶ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου πρῶην Δημάρχου τῆς πόλεως ταύτης κ. J.-B. Brochier νῦν προεδρευομένῳ Κοσμοπολιτικῷ καὶ φιλο-

σοφικῶ συλλόγῳ, οὐ τριετίαν ἤδη διατελεῖ γραμματεῦν, καὶ ἐξ οὗ ἀνέτειλεν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ τῆς φίλης Γαλλίας ὀρίζοντος ὁ φεινὸς διάττων ἐκεῖνος ἀστὴρ, ὁ δεινὸς ῥήτωρ καὶ πολιτευτὴς ἔγκριτος ὁ πολὺκλαυστός φιλέλλην Λέων ὁ Γαμβέττας.

Ἐκ τῶν παντοίων λοιπὸν τούτων κατὰ καιροῦ διαλέξωμεν του καὶ τῆς τελεσφόρου αὐτῶν ψυχολογικῆς ἐντυπώσεως ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν λογίων ἀκροατῶν του, ἀναθαρρήσας προήχθη εἰς τὴν γνῶμην τοῦ νὰ περιβῇ μετὰ σάρκα καὶ νεῦρα τὰ ἄμωρα ἐκεῖνα οὕτως εἰπεῖν τῆς διανοίας του μελετήματα, καὶ προσενέγκῃ οὕτως εἰς τὸ κοινὸν ἄρτιόν πως ἔργον.

Ἐν τῇ πονήματι τούτῳ περιγράφονται οἱ γενικοὶ χαρακτῆρες ἐνὸς ἐκάστου τῶν τριῶν ἐκπολιτικῶν Ἑθνῶν, τῆς Ἑλλάδος, Ἰταλίας τε καὶ Γαλλίας, ἅτινα ἐπέδρασαν κυρίως εἰς τὴν καθόλου ἀνθρώπινον ἡμέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὡς εἰκός, τὴν πρώτην βαθμίδαν κατεχούσης, ἅτε δὴ πολλάκις ἀπὸ τοῦ παλαιτάτου μέχρι τοῦ ἸΤ' αἰῶνος τὴν δᾶδαν ἄσβεστον τοῦ πολιτισμοῦ ἀνὰ τὴν Δύσιν μετενεγκούσης.

Ὡς ἐκ τῆς ἱστορικῆς λοιπὸν φύσεως καὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ καὶ διδακτικοῦ χαρακτῆρος ἡ συγγραφή αὕτη κοσμηθησόμενη καὶ δι' εἰκόνων ἀριστοτεχνῶν, ἀρχαίων τινῶν μνημείων καὶ πόλεων· τῆς Σπάρτης, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ρώμης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Παρισίων κ. λ. π. πρόκειται τερπνόν, χρήσιμον καὶ περιέργον ἀνάγνωσμα, εἰς πᾶσαν ἡλικίαν καὶ φύλον εὐπρόσιτον. Διακλινθάνει δ' ἐν αὐτῇ πλῆθυσ τις διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἀδυσωπότητος καὶ Ἑλληνοκτονίας τάσεως τῆς Δυτικῆς διπλωματίας, καὶ ἀναζωπύρῃ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα λεληθότως διειρημένην συμπάθειαν καὶ ἀγάπην ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀναγνώσκοντος.

Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο σύγγραμμ. θ' ἀποτελεῖται ἐκ 300 σελίδων καὶ θὰ τιμηθῇ ἀντὶ φρ. 10. Πᾶσα προτροπὴ πρὸς ἀπόκτησίν του νομίζομεν ὀφείλεινα περιττή.

— Ὡς ὁ «Αἰγυπτιακὸς Ἀστὴρ» σημειοῖ, τὰ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ Γλαδστωνος ἐκδοθέντα ἔργα, ἀνέρχονται εἰς 291, πληροῦσι δὲ 13 σελίδας τοῦ μεγάλου καταλόγου τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Τί κριμα! ν' ἀφήσῃ τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων!...

— Μεταξὺ τῶν περιέργων ἀντιτύπων τῆς Ἀγίας Γραφῆς, προωρισμένης πάντοτε νὰ ἦναι ἀντικείμενον καλλιτεχνικῆς ὑπομονῆς, δύναται νὰ καταλεχθῇ καὶ τὸ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ροτίγγης ἀντίτυπον γεγραμμένον ἐπὶ 5,576 φύλλον φόνικος.

— Ἐξεδόθη καὶ ὁ δεῦτερος τόμος τῶν Γνωμοδοτήσεων τῆς Εἰσαγγελίας τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ Ἀνδρου κ. Κωνσταντίνου Ἀργυροπούλου. Τὸ σπουδαιότατον καὶ χρησιμώτατον τοῦτο βιβλίον καθίσταται εὐχρηστότατον διὰ τῆς ἐπὶ κεφαλίδος ἐκάστης γνωμοδοτήσεως εὐλήπτου καὶ σαφοῦς διατυπώσεως τοῦ ζητήματος, καὶ διὰ τοῦ ἐν τῇ τέλει τοῦ βιβλίου ἄλ-

φελήτικοῦ τῶν ζητημάτων εὐρετηρίου.

Περὶ τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος ὁ νομομαθὴς πρῶην εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Α. Παπαδικακτόπουλος, ἔγραψεν ὡς ἑξῆς, ὅπερ καθιστᾷ πᾶσαν ἄλλην σύστασιν περιττήν.

«Εὐχάριστος ἐστίν, ἡ ἀνάγνωσις τῶν ὑφ' ὑμῶν ἐκδοθεισῶν διὰ τοῦ τύπου γνωμοδοτήσεων, ὡς περιχουσῶν πολλὰς μὲν καὶ τελείας, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις ἐκτεθειμένας λύσεις νομικῶν ζητημάτων· διότι τῆς ἀναγνώσεως ἐκάστης αὐτῶν μὴ καταπονοῦσης τὸν νοῦν, ὡς ἡ ἀνάγνωσις μακροῦς διατριβῆς ἢ συγγραφῆς καταπονεῖ συνήθως αὐτὸν ζητοῦντα τὴν γνῶμην τοῦ διατριβογράφου ἢ συγγραφῆως περὶ ἐνὸς πολλάκις ζητήματος, χαίρει ὁ ἀναγνώστης μεταβαίνων ἀκόπως ἀπὸ μιᾶς λύσεως ζητήματος εἰς ἑτέραν ἄλλου, καὶ εὐρίσκει ταχέως ἐν αὐταῖς ὅ,τι δέον εἰπεῖν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν. Ἀλλ' οὐ μόνον τοῦτο, καὶ ἡ ποικιλία τῆς ὕλης ἐστὶ μάλλον εὐχάριστον καθίστησι τὴν ἀνάγκην τῆς ὑμετέρας συλλογῆς τῶν εἰσαγγελικῶν γνωμοδοτήσεων, διότι οὐδόλως ἐστὶν ἐγκυκλίῳ συλλογῇ, ὡς ἄλλαι συλλογαὶ εἰσιν, οὐδὲ πραγματεύονται αἱ γνωμοδοτήσεις μόνον περὶ ζητημάτων ἐνὸς κλάδου τῆς νομοθεσίας τοῦ Κράτους, ὡς τὰ πολλὰ συγγράμματα, ἀλλὰ πρὸς τοῖς πολλοῖς ζητήμασι τῆς ποινικῆς ἡμῶν νομοθεσίας, εὐρηγνται ἐν αὐτῇ σποράδην καὶ λύσεις ζητημάτων τῆς Πολ. Δικονομίας, τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ τοῦ νεωτέρου ἀστυκτοῦ νόμου καὶ διοικητικῆς, καὶ δημοτικῆς, καὶ οἰκονομικῆς, καὶ ἐκκλησιαστικῆς, καὶ στρατιωτικῆς, καὶ ναυτικῆς νομοθεσίας.

Συγχάριζω, ὑμῖν, ὅτι ἐσώσατε διὰ τοῦ τύπου ἐκ τῆς ἀχρηστίας μελέτας καὶ ἔργα, ὧν ἡ ἀνάγνωσις εὐχάριστος ἐστὶ καὶ ὠφέλιμος, ὡς νομίζω, τοῖς δυναμένοις καὶ βουλομένοις ὠφελεῖσθαι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως νομικῶν ἔργων».

— Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει, διεπέρανε τοὺς διαγωνισμοὺς καθ' οὓς δύο βιβλία ἔλαβον τὸ πρῶτον βραβεῖον ἐκ φρ. 2000, τοῦ κ. Séaliles «Πραγματεία περὶ τῆς ἐν τῇ τέχνῃ εὐφυίας», καὶ τοῦ κ. Julliot «Γαλλικὴ γῆ», ἄλλοι δ' ἔλαβον μικρότερα ποσὰ ὡς ἀμοιβὴν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

— Ἐν τῇ «Διδασκαλίᾳ» ἐφημερίδι φιλολογικῇ τῆς Φραγκοφύρτης ἐδημοσιεύθη ἐν Γερμανικῇ μεταφράσει ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Boltz, ἐν ἐκ τῶν παραμυθίων τῆς κ. Μαριάννας Γρ. Καμπούρογλου «Ἡ Βασίλισσα τῶν Γοργόνων».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Ὁ ἰατρὸς κ. Σπ. Ἰω. Κανέλλης ἐκ τῶν διακεκριμένων ἐπιστημόνων τῆς πόλεως ἡμῶν, ἐδημοσίευσεν κατ' αὐτὰς σύντομον μὲν, ἀλλὰ περιεκτικωτάτην καὶ ἐμβριθῆ «Κλινικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν προδιαθετικῶν αἰτίων τῆς φθίσεως τῶν πνευμόνων».

Ὅπως εἰς ὄργανόν τινα ἀναπτυχθῇ ἡ φθίσις, ἀπαιτεῖται, ὡς γνωστόν, κατὰ τὴν ἐπιστήμην, σπέρμα καὶ ἔδαφος, δηλ.

ὄργανισμὸς ἐπιδευκτικός. Περὶ τοῦ δευτέρου τῶν ζητημάτων τούτων, πραγματεῦται ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ ὁ συγγραφεὺς, δηλ. περὶ τῶν αἰτίων ἅτινα παρασκευάζουσι τὸν ζωϊκὸν ὄργανισμὸν νὰ δεχθῇ καὶ καλλιεργήσῃ τὸν μολυσμοφόρον σπόρον, περὶ τοῦ πρώτου δὲ βραδύτερον ὑπόσχεται νὰ δημοσιεύσῃ ἰδίαν πραγματείαν ἐρειδομένην καὶ ἐπὶ τῶν ἐγχωρίων παρατηρήσεων.

Τὰ προδιαθετικὰ λοιπὸν αἷτια εἰσὶν ἐσωτερικὰ ἢ σωματικὰ (ἐπὴρεια ἡλικίας, γένους, κηρύσεως, τοκετοῦ καὶ λοχείας, θηλασμοῦ, σύστασις καὶ κατασκευὴ τοῦ ἐν γένει σώματος, κληρονομικότης)· ἐξωτερικὰ προδιαθετικὰ (ἐπὴρεια διατροφῆς, ἀέρος, ψύχους, ἀνεπαρκοῦς ἐξασκήσεως, ἀνεπαρκοῦς ἐνδυμασίας, καταχρήσεων, ἐπὴρεια ἐπαγγέλματος, ἐπιδράσεις κλίματος)· προδιαθετικὰ παθολογικὰ (Γενικὴ διάθεσις· φυματίωσις καὶ χοιράδωσις, ρευματισμός, ἀρθροίτις, καρκίνος—τοπικαὶ νόσοι, βρογχίτις, πλευριτίς, στένωσις τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας, αἰμόπτυσις—καθολικαὶ ἀεῖαι νόσοι, ἰλαρά, κοκκίτις, τυφοειδὴς πυρετός, γρίπη—γενικαὶ χρόνιαι νόσοι διαβήτης, οἰνοπνευματισμός, σύφιλις). Τέλος ἐν κεφαλαίῳ τετάκτω, πραγματεύεται διὰ συντόμων ὁ συγγραφεὺς «περὶ τοῦ δῆθεν ἀνταγωνισμοῦ νόσων τινῶν πρὸς τὴν πνευμονικὴν φθίσιν.»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους Κ. Παπαρρηγοπούλου, ἔκδοσις Α. Κωνσταντινίδου, τεύχος 16 καὶ 17. Τὰ τεύχη ταῦτα περιέχουσιν ἱκανὰ περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, περὶ τῶν ἐξελληνισθέντων κρατῶν τῆς Βιθυνίας, τοῦ Πόντου, τῆς Καππαδοκίας κ.τλ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

133. Λεξιγραφία.

Εἶμαι βασιλεὺς ἀρχαῖος τῶν Περσῶν· ἂν με χω-
[ρίσης,
ἐὼν πατέρα μου καὶ πόλιν τῆς Ἡπείρου θ' ἀ-
[παντήσης.

134. Στοιχειόγραφος.

Εἶμ' ἐν κ' ἐγὼ ἀπ' τὰ πολλὰ τοῦ σώματός σου
[μέλη,
'Αλλ' ἐνδύμ' αὐτὸν λείψονε στοιχεῖα ἡμροσθινά,
Θὰ γείνω ἐν ἀπ' τὰ πτηνὰ
Ποὺ ζοῦνε μέσα 'ς τὰ νερά 'ς τῆς λίμνης καὶ
[ς τὰ ἔλη.
Π. Μ.

135.

Εἶμαι μικρὸ πολὺ μικρὸ, ἀλλ' ὅμως ἐν μείνω,
Χωρὶς τὰ δύο πρῶτά μου, μέγα βουὸν θὰ γείνω.

136. Αἰνιγμα. δημῶδες

'Ασπρο εἶνε τὸ χωράφι
Καὶ μελαχροινὸς ὁ σπόρος
Κι' ἐκεῖνος ὅπου τῷ σπείρει
Μ' ἐκεῖνο κουθεντιάζει.

ΤΡΙΠΕΣΙΑΣ

ΛΥΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. 122

130. Ἡ Εὐα.—131. Χρήματα—βήματα.—
132. Εὐγνωμοσύνη καλεῖται ἡ μνήμη τῆς καρ-
δίας.